

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra obchodního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Dividenda

PETR HOSNEDL

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Tomáš Ficner, Ph.D.

Plzeň

2023

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil všechny prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, dne 31. 03. 2023

.....

Petr Hosnedl

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petr HOSNEDL**
Osobní číslo: **R18M0129P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Dividenda**
Zadávací katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Akciová společnost
3. Vznik akcií a dividend
4. Dividendová politika
5. Vyplácení dividend
6. Zdanění dividend
7. Srovnání právní úpravy podle obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

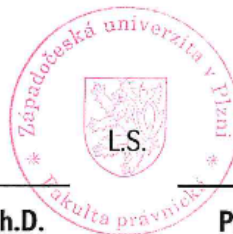
- Bakeš, M. a kol. Finanční právo. Praha: C.H. Beck, 2009
- Čermák, P. Investice do akcií: Základy value investování. Praha: Brána, 2018
- Jílek, J. Akciové trhy a investování. Praha: Grada, 2009
- Marek, P. Rozdělování hospodářského výsledku v dividendová politika. Praha: Ekopress, 2000
- Dvořáková, E. (2019). Právní prostor. Dostupné 25.8.2022 z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/budou-si-moci-spolecnici-vyplatit-dividendu-k-vanocum>
- Zákon č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů, v platném znění
- Rozsudek (SJSd) Nejvyšší správní soud – senát (ostatní) ze dne 10.02.2005 sp. zn. 2 Afs 108/2004 – 106 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-8-30]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Ficner, Ph.D.**
Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce: **20. března 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 9. září 2022

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Tomáši Ficnerovi, Ph.D. za odborné vedení práce, připomínky a cenné rady, které mi v průběhu zpracování práce poskytl.

Seznam použitých zkratk

NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
OZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	1
1. ÚVOD	1
2. CÍL PRÁCE	2
3. AKCIOVÁ SPOLEČNOST	3
3.1. Historie	3
3.2. Akciová společnost jako právnická osoba	4
3.3. Založení a vznik akciové společnosti	5
3.3.1. Projekt založení	6
3.3.2. Vlastní založení společnosti	7
3.4. Stanovy	7
3.4.1. Vznik stanov a jejich náležitosti	8
3.4.2. Změna stanov	9
3.5. Systém vnitřní struktury společnosti	9
3.5.1. Orgány společnosti	10
3.6. Kapitál a jeho změny	16
3.6.1. Zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií	18
3.6.2. Zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů	19
3.6.3. Podmíněné zvýšení základního kapitálu	20
3.6.4. Zvýšení základního kapitálu rozhodnutím představenstva nebo správní rady	20
3.6.5. Snížení základního kapitálu	22
3.6.6. Zpětný odkup akcií	24
3.7. Rozdělení zisku	29
4. VZNIK AKCIÍ A DIVIDEND	33
4.1. Pojem akcie	33
4.1.1. Forma akcie	34
4.1.2. Obligatorní náležitosti akcie	35
4.1.3. Druhy akcií	35
4.2. Pojem dividenda	36
4.2.1. Druhy dividend	37

5. DIVIDENDOVÁ POLITIKA	40
5.1. Druhy dividendové politiky	41
5.2. Faktory dividendové politiky	42
5.2.1. Legislativní faktory	42
5.2.2. Finanční faktory	43
5.2.3. Ostatní objektivní faktory	44
5.2.4. Subjektivní faktory	45
6. VYPLÁCENÍ DIVIDEND	47
6.1. Proč společnosti dividendu vyplácí? Co dělají se ziskem, který nevyplatí?	49
6.2. Na čem závisí výplata dividendy?	50
6.2.1. Účetní a právní požadavky	50
6.2.2. Požadavky na peněžní prostředky a hotovostní toky	50
6.2.3. Zadlužení společnosti	50
6.2.4. Záměr majoritního akcionáře	51
6.2.5. Reinvestice dividend	51
6.3. Kdo má na dividendu nárok? Kdy musím akcii vlastnit, abych dividendu obdržel?	52
6.3.1. Rozhodný den	52
6.3.2. Ex-date	52
6.3.3. Datum výplaty	52
6.4. Praktický příklad rozhodného dne, ex-date a dne výplaty u ČEZu	52
6.5. Vyplácení dividendy má svá pravidla:	53
6.5.1. DATUM VYHLÁŠENÍ (Declaration date)	53
6.5.2. DATUM ZÁZNAMU (Record date)	54
6.5.3. DATUM VYPLACENÍ (Payment date)	54
6.6. V jaké měně bude dividendy vyplacena?	54
6.7. Kapitálový a dividendový výnos	55
6.8. Dividendový výnos	55
7. ZDANĚNÍ DIVIDEND	56
7.1. Zdanění dividend v České republice	56

8. SROVNÁNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY DIVIDEND DLE OBCHODNÍHO ZÁKONÍKU A ZÁKONA O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH	59
8.1. Srovnání právních předpisů	59
8.2. Srovnání jednotlivých právních institutů	61
8.3. Vývoj podmínek rozdělování zisku v české judikatuře	66
9. ZÁVĚR	71
10.RESUMÉ	74
11.SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	75
11.1.Literatura	75
11.2.Právní předpisy a jiné	76
▪ Judikatura	76
▪ Diplomová práce	76
11.3.Internetové zdroje	77

1. Úvod

Obchodování na kapitálových trzích je v souvislosti s vývojem moderních technologií mnohem dostupnější každému jednotlivci ve společnosti a čím dál více aktuálnější. Počítače, chytré mobilní telefony a všudypřítomné internetové připojení umožňují přístup široké veřejnosti si takzvaně „na pár kliknutí“ zainvestovat peníze, provést nákup či prodej různých komodit. Větší zájem je způsobený nejen tím, že lidé nejsou spokojeni se svojí mzdou či platem a hledají alternativy, jak do rodinného rozpočtu přinést více peněz, ale i novými možnostmi obchodování, které do doby nedávné nebylo možné na území České Republiky provozovat. Burza, obchod s akcemi, cenné papíry aj. byly známy jen z filmů západních producentů. Kolik z nich však hledí na právní hledisko?

Většina současných obchodů probíhá bez osobního kontaktu mezi účastníky, díky rozmachu a soustavnému vylepšování propojení elektronických sítí. S tím ale rovněž narůstá riziko neoprávněných manipulací parazitujících osob, které se díky svým dovednostem dostanou na různá kapitálová konta a přivlastní si tak výsledek obchodu cizích osob. Dopouští se tím kriminality, avšak je velmi těžké tyto osoby dohledat, získat zpět odcizený majetek a zabránit následným škodám. Proto jsou mnohé společnosti nucené vynakládat obrovské finanční prostředky na zaplacení týmu IT podpory.

Věřím, že z ekonomického pohledu je obchodníkům pojem dividenda známý. Ve své práci chci poukázat na důležité právní instituty a operace s nimi spojené. Dividenda je výsledkem činnosti kapitálové společnosti, proto se v první části podíváme na akciovou společnost, její orgány a možnosti fungování ve spojitosti s kapitálem, který má zásadní dopad na dividendu. Tím, že je dividenda úzce spojena s akciemi, tak si vysvětlíme oba pojmy a v další části si rozebereme dividendovou politiku. Následně také princip vyplácení dividend, u kterého jsou důležité pojmy a časové úseky - dny, zdanění a v neposlední řadě se podíváme na změny v právní úpravě v návaznosti na zákon o obchodních korporacích a zrušení obchodního zákoníku.

2. Cíl Práce

Hlavním cílem diplomové práce je objasnit a přiblížit význam a smysl pojmu dividenda z právního hlediska. Jak, proč a jakým způsobem vzniká? Za jakých podmínek je možné ji vyplatit? O jaký typ finančního příjmu se jedná? Jaká je daňová povinnost jednotlivce nebo společností při výplatě dividend? Co nám přinesla změna právní úpravy zákona o obchodních korporacích?

Práce se bude zabývat rovněž s dividendou souvisejícími pojmy jako základní kapitál, podíl na zisku, založení a vznik akciové společnosti, akcionář, cenné papíry, emise cenných papírů, zakladatelská smlouva, náležitosti zakladatelské smlouvy, stanovy společnosti, dozorčí rada, valná hromada, test insolvence aj.

3. Akciová společnost

3.1. Historie

Základy akciových společností můžeme najít již v římském právu (*societas iuris civilis*). Další náznaky akciových společností můžeme zaznamenat ve 12. století v prostředí severoitalských měst (severoitalské bankovní spolky).

Akciové společnosti, tak jak je chápeme v moderním pojetí, vznikly až v 17. století a byly zakládány především privilegiem panovníka či státu.

Pokud jde o vývoj akciových společností v českých zemích, tak za zmínku stojí rok 1722, kdy římský císař, český a uherský král Karel VI. založil jednu z východoindických společností. Akcionáři této společnosti byli jak čeští šlechtici, tak samotný římský císař Karel VI. Společnost byla však v roce 1731 zrušena.

Dále od roku 1838 akciové společnosti upravoval nový ADHGB.

Vývoj akciového práva byl poté přerušen v poválečném období, a to nástupem komunistického režimu.

Pokud jde o vývoj akciového práva v českých zemích po roce 1945, tak: „Veškerá právní úprava a.s. v Československu byla zrušena a nahrazena novým zákonem č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech. Věcně vzato však tato úprava neměla většího významu; valná část a.s. byla znárodněna již v roce 1945 a zbývající po roce 1948. Několik a.s. znárodnování přežilo, byť jejich praktický význam byl minimální.

Poté, co v průběhu 60. let 20. století došlo v Československu k všeobecnému politickému uvolnění, došlo ke vzniku řady akciových společností. Právní forma akciové společnosti se totiž nemálo hodila pro obchodování se západními státy, přičemž za a.s., byť byl jejich jediným akcionářem, Československý stát, nenesl v případě neúspěchu za akciovou společnost žádné záruky.

Po změně společenských poměrů na podzim roku 1989 vyvstala naléhavá potřeba renovace akciového práva.¹

Následně byl přijat nový zákon o akciových společnostech, č. 104/1990 Sb. Tato úprava byla později přejata do obchodního zákoníku - zákona č. 513/1991 Sb. Čas však prokázal, že ne vždy tato úprava odpovídala potřebám doby. Zákon časem odhalil mnohá úskalí a potřebu změn. To se projevilo v novele obchodního zákoníku, provedené zákonem č. 142/1996 Sb., schválené 25. dubna 1996. Bohužel ani tato úprava nebyla stoprocentní. Následovala tedy další novela obchodního zákoníku, a to novela provedená zákonem č. 370/2000 Sb.

Současný stav je tedy ten, že právní úprava a.s. je sice plně harmonizována s právem ES/EU, ovšem za cenu nemalých legislativně-technických nedostatků a zbytečného zákonodárského polopatismu a formalismu, kdy byla - mnohdy bez jakékoliv racionální úvahy - zákonem předepsána taková omezení a zákazy, které praxi nadměrně omezují a vcelku zbytečně jí ztěžují podnikatelský život. Rovněž možnost výjimek z některých zákazů, které příslušné evropské směrnice vyžadují, nebyla mnohdy využita, ačkoliv by to bylo vhodné a účelné.²

Ochrana akcionářů a věřitelů je na kvalitativně lepší úrovni a život sám ukazuje každý den praktickou využitelnost, ba přímo nepostradatelnost této právní formy obchodní společnosti pro podnikání, zejména velkého rozsahu, k němuž je potřeba shromáždit velký kapitál.

V současnosti upravuje právo akciových společností zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) s účinností od 1. ledna 2014.

3.2. Akciová společnost jako právnická osoba

Podle § 20 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku je právnická osoba organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo

¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 3

² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnické osoby, s. 4

jehož právní osobnost zákon uzná. Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.

Akciová společnost má tedy právní subjektivitu, tj. způsobilost k právům a povinnostem na straně jedné a způsobilost k právním úkonům na straně druhé.

Společnost jakožto právnícká osoba se obvykle charakterizuje určitými pojmovými znaky. Za pojmové znaky právnícké osoby se pravidelně považuje její majetková samostatnost a z toho plynoucí vlastní odpovědnost v majetkových vztazích.

Za pojmové znaky právnícké osoby lze proto označit:

- a) vznik, existence a zánik na základě zákona a v souladu se zákonem
- b) právní subjektivita
- c) způsobilost k právním úkonům
- d) deliktní způsobilost (civilní a správní odpovědnost)
- e) organizační struktura
- f) majetková samostatnost (právnícká osoba má samostatný majetek oddělený od majetku jejích společníků)
- g) název právnícké osoby
- h) sídlo právnícké osoby
- i) národnost (nacionalita) právnícké osoby.³

3.3. Založení a vznik akciové společnosti

Akciová společnost se utváří ve dvou fázích - ve fázi založení a fázi vzniku.

Akciová společnost se zakládá přijetím stanov. Zakladatelské právní jednání musí mít formu notářského zápisu, jinak je absolutně neplatné. Založení

³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. s. 5-6

akciové společnosti je účinné, splatil-li každý zakladatel případné emisní ážio a splnili-li zakladatelé vkladovou povinnost alespoň v rozsahu 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií nejpozději do okamžiku podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Není-li tato povinnost splněna, nelze společnost zapsat do obchodního rejstříku.⁴

3.3.1. Projekt založení

Základní podmínkou založení a vzniku jakékoliv právnické osoby je pojetí idey o jejím založení. Jedná se zpravidla o otázky obchodní a organizační než právní. Zakladatelé musí pečlivě zvážit zejména tyto okolnosti:

- a) vhodnost volby právní formy a. s. právě k zamýšlenému podnikatelskému účelu,
- b) jaké výchozí finanční a majetkové prostředky bude mít společnost k dispozici,
- c) jaké konkurenci bude muset společnost čelit,
- d) reálnost ekonomických kalkulací,
- e) jaké obchodní vazby a styky může společnost využít, resp. jaká je její šance se etablovat v existujících podnikatelských strukturách,
- f) jakou výrobní produkci nebo službami se může společnost na trhu prosadit,
- g) jaký je výsledný ekonomický plán společnosti, a
- h) jaká je reálná dosažitelnost potřebných bankovních úvěrů.

Zvláštní pečlivost je třeba věnovat shromáždění a prověření pravdivosti potřebných informací.⁵

⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 284

⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnické osoby. s. 55-56

3.3.2. Vlastní založení společnosti

Společnost zakládá buď jedna osoba (zakladatel), a to na základě zakladatelské listiny, nebo více osob (více zakladatelů), a to na základě zakladatelské smlouvy. Povinnou součástí obou těchto dokumentů je návrh stanov společnosti, a to ve formě veřejné listiny - notářského zápisu. Jak jsem již uváděl výše, společnost vzniká samotným zápisem do obchodního rejstříku, a to na základě podaného návrhu na zápis.

Pokud jde o základní kapitál akciové společnosti, tak úprava se v § 246 ZOK stanoví:

(1) „Základní kapitál se vyjadřuje v českých korunách. V případě, že akciová společnost vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech, může vyjádřit základní kapitál v eurech.

(2) Výše základního kapitálu akciové společnosti je 2 000 000 Kč, nebo 80 000 Eur.”⁶

Pokud se zakládá akciová společnost s veřejnou nabídkou akcií, tak základní kapitál a.s. činí 20 000 000 Kč.

Zákon stanovuje vždy minimální výši základního kapitálu. Maximální výši základního kapitálu zákon nikterak neomezuje, může být tedy vyšší než zákonem stanovený.

Tak jako u základního kapitálu společností s ručením omezeným může být vklad základního kapitálu jak peněžitý tak nepeněžitý.

3.4. Stanovy

Zakladatelské právní jednání je základním a nejdůležitějším dokumentem v životě společnosti. Je možno jej označit za "ústavu" společnosti, za dokument společnost nejen zakládající, nýbrž také zásadní po celou dobu její existence.⁷

⁶ § 246 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁷ DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 68

Platná právní úprava připouští, aby celá řada podstatných otázek byla řešena v rámci zakladatelského právního jednání odchylně od zákonné úpravy; teprve tehdy, pokud se tak nestane, nastupuje zákonná úprava. Zakladatelským právním jednáním akciové společnosti jsou vždy stanovy.

Stanovy jsou právním jednáním, a to právním jednáním dvou - či vícestranným ve smyslu § 545 a násl. NOZ.

3.4.1. Vznik stanov a jejich náležitosti

Dle § 250 ZOK:

(1) „K založení společnosti se vyžaduje přijetí stanov. Ten, kdo přijal stanovy a podílil se na úpisu akcií, je zakladatel.

(2) Stanovy obsahují také:

- a) firmu a předmět podnikání nebo činnosti,*
- b) výši základního kapitálu,*
- c) počet akcií, jejich jmenovitou hodnotu, formu, zda jsou listinné nebo zaknihované, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií, popřípadě údaj, zda jsou listinné akcie imobilizovány,*
- d) mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených,*
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií, celkový počet hlasů ve společnosti a způsob hlasování na valné hromadě; mají-li být vydány akcie o různé jmenovité hodnotě, obsahují stanovy také počet hlasů vztahujících se k té které výši jmenovité hodnoty akcií a mají-li být vydány akcie bez hlasovacího práva, obsahují stanovy i počet hlasů spojených s jednou akcií pro případ, že vlastník této akcie může hlasovat na valné hromadě,*
- f) údaj o tom, který ze systémů vnitřní struktury společnosti byl zvolen, a*
- g) jiné údaje, stanoví-li tak tento zákon.*

(3) Stanovy při založení společnosti obsahují také:

- a) údaje o tom, kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splácení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,*

- b) v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku vzniku společnosti,
- c) tehdy, bude-li emisní kurs akcií plněn nepeněžitými vklady, jméno vkladatele, popis nepeněžitých vkladů, jakož i údaje o akciích, které budou za tento nepeněžitý vklad vydány, uvedené v předchozím odstavci písmeny c) a d), a určení znalce, který provedl ocenění nepeněžitého vkladu,
- d) určení ceny nepeněžitých vkladů při založení společnosti,
- e) alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- f) údaj o tom, koho zakladatelé určují členy volených orgánů společnosti,
- g) určení správce vkladů a
- h) tehdy, mají-li být vydány zaknihované akcie, čísla majetkových účtů, na které mají být zaknihované akcie vydány.”⁸

3.4.2. Změna stanov

Stanovy lze změnit:

- a) usnesením valné hromady
- b) rozhodnutím představenstva nebo správní rady o zvýšení základního kapitálu podle § 511 a násl. korp. z.,
- c) v důsledku jiné právní skutečnosti, a
- d) zákonem.⁹

3.5. Systém vnitřní struktury společnosti

Obchodní společnosti dělíme na osobní a kapitálové. Akciovou společnost spolu se společností s ručením omezeným řadíme mezi společnosti kapitálové.

⁸ § 250 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 80

Společnost ručí za své závazky celým svým majetkem, akcionář neručí za závazky společnosti.

Akciovou společnost můžeme založit buď jako dualistickou, nebo jako monistickou. Pokud se v akciové společnosti zřizuje představenstvo (jako statutární orgán) a dozorčí rada (jako kontrolní orgán), jedná se o systém dualistický a patří mezi tzv. evropský model. Pokud se v akciové společnosti zřizuje namísto představenstva a dozorčí rady pouze správní rada, jedná se o systém monistický, který patří mezi tzv. anglosaský či angloamerický model. Správní rada v tomto případě zajišťuje jak obchodní vedení společnosti, tak dohled nad činností společnosti. V pochybnostech pak platí, že se jedná o dualistický.

3.5.1. Orgány společnosti

a. Valná hromada:

Dle § 398 ZOK:

- (1) „Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni.
- (2) Pripouští-li stanovy hlasování na valné hromadě nebo rozhodování mimo valnou hromadu s využitím technických prostředků, musí být podmínky tohoto hlasování nebo rozhodování určeny tak, aby umožňovaly společnosti ověřit totožnost osoby oprávněné vykonávat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo, jinak se k hlasům odevzdaným takovým postupem ani k účasti takto hlasujících akcionářů nepřihlíží.
- (3) Podmínky rozhodování nebo hlasování podle odst. 2 určí stanovy a vždy se uvedou v pozvánce na valnou hromadu nebo v návrhu rozhodnutí podle § 418 ZOK; neobsahují-li tyto podmínky stanovy, určí je představenstvo, nebo správní rada.”¹⁰

¹⁰ § 398 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Pokud jde o účast akcionáře na valné hromadě, zúčastňuje se osobně nebo v zastoupení. Pokud se akcionář nechá na valné hromadě zastoupit, musí svému zmocněnci udělit písemnou plnou moc pro zastupování na valné hromadě. Neurčili stanovy jinak, může se s akcionářem na valné hromadě účastnit i jedna jím určená osoba.

V souladu s § 402 ZOK valnou hromadu svolává:

- představenstvo nebo správní rada alespoň jednou za účetní období, ledaže stanovy určí, že valná hromada má být svolána častěji,
- představenstvo nebo správní rada, popřípadě člen tohoto orgánu, pokud je příslušný orgán bez zbytečného odkladu nesvolá a ZOK svolání valné hromady vyžaduje, anebo pokud není příslušný orgán schopný se dlouhodobě usnášet, ledaže tento zákon stanoví jinak.

Pokud jde o účast na valné hromadě, členové představenstva nebo správní rady se účastní valné hromady vždy. Pokud o to člen představenstva nebo správní rady požádá, musí mu být na valné hromadě uděleno slovo.

Představenstvo nebo správní rada svolá valnou hromadu v souladu s § 403 odst. 2 ZOK bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že celková ztráta společnosti na základě účetní závěrky dosáhla takové výše, že při její uhrazení z disponibilních zdrojů společnosti by neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti očekávat, nebo z jiného vážného důvodu, a navrhne valné hromadě zrušení společnosti nebo přijetí jiného vhodného opatření.

Dále dle § 404 ZOK „v případě, kdy společnost nemá zvolené představenstvo nebo zvolené představenstvo dlouhodobě neplní své povinnosti a valnou hromadu nesvolá ani jeho člen, svolá valnou hromadu dozorčí rada; ta může valnou hromadu svolat také tehdy, vyžadují-li to zájmy společnosti. Dozorčí rada zároveň navrhne potřebná opatření. Pokud dozorčí rada valnou hromadu nesvolá, může ji svolat kterýkoliv člen dozorčí rady.”¹¹

¹¹ § 404 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Pokud jde o usnášení se schopnost valné hromady pak platí, že pokud jsou přítomni akcionáři, kteří vlastní akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet přesahuje 30 % základního kapitálu, je valná hromada schopna se usnášet; pokud stanovy neurčí jinak.

Valná hromada rozhoduje usnesením.

b. Představenstvo a dozorčí rada v dualistickém systému:

Představenstvo

Představenstvo je statutárním orgánem akciové společnosti a přísluší mu její obchodní vedení.

V souladu s § 435 ZOK:

- „se představenstvo řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami. Nikdo však není oprávněn udělovat představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení; tím není dotčen

§ 51 odst. 2 ZOK, který stanoví, že člen statutárního orgánu kapitálové společnosti může požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení; tím není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře,

- Představenstvo zajišťuje řádné vedení účetnictví, předkládá valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, případně mezitimní účetní závěrku a v souladu se stanovami také návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo úhradu ztráty.”¹²

V souladu s § 438 ZOK „členy představenstva volí a odvolává valná hromada, ledaže stanovy určí, že tato působnost náleží dozorčí radě. V případě, že volí členy představenstva dozorčí rada, schválí také smlouvy o výkonu funkce

¹² § 435 odst. 3 a 4 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

s jednotlivými členy představenstva. Smlouva o výkonu funkce schválená dozorčí radou se může odchýlit od stanov za podmínek v nich určených."¹³

Podle § 440 ZOK „*představenstvo rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, ledaže stanovy určí vyšší počet. Každý člen představenstva má jeden hlas.*”¹⁴

Představenstvo má tři členy, pokud stanovy neurčí jinak. Pokud jde o délku funkčního období, platí že činí tři roky, pokud stanovy nebo smlouva o výkonu funkce nestanoví jinak.

Pokud jde o zákaz konkurence, pak člen představenstva nesmí podnikat ve stejném předmětu činnosti společnosti, ani nesmí být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s totožným či podobným předmětem činnosti, pokud se nejedná o koncern, ani nesmí být společníkem společnosti s neomezeným ručením nebo ovládající osobou jiné osoby s totožným či podobným předmětem činnosti. Toto platí pokud stanovy neurčí jinak.

Dozorčí rada

Dozorčí rada:

- (1) „dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti,*
- (2) se řídí zásadami schválenými valnou hromadou, ledaže jsou v rozporu s tímto zákonem nebo stanovami; porušení těchto zásad nemá účinky vůči třetím osobám.*”¹⁵

V oblasti kontroly působnosti představenstva není nikdo oprávněn dozorčí radě udělovat jakékoliv pokyny.

¹³ § 438 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

¹⁴ § 440 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

¹⁵ § 446 odst 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

V souladu s § 447 ZOK:

- „dozorčí rada je oprávněna nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti a kontrolovat, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně a v souladu se skutečností a zda se podnikatelská či jiná činnost společnosti děje v souladu s právními předpisy a stanovami,
- dozorčí rada přezkoumává řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, popřípadě také mezitimní účetní závěrku a návrh na **rozdělení zisku** nebo jiných vlastních zdrojů nebo na úhradu ztráty a předkládá svá vyjádření valné hromadě,
- dozorčí rada určí svého člena, který zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti členům představenstva.”¹⁶

Dozorčí rada má tři členy, pokud stanovy nestanoví jinak. Pokud jde o délku funkčního období, platí, že činí tři roky, pokud stanovy nebo smlouva o výkonu funkce nestanoví jinak. Pokud jde o společnost, ve které zaměstnanci volí jednu třetinu členů dozorčí rady, pak počet členů dozorčí rady musí být dělitelný třemi.

S ohledem na výše uvedené, člen dozorčí rady nesmí současně vykonávat postavení člena představenstva nebo jiné osoby oprávněné jednat za společnost. Zákaz konkurence vymezuje ustanovení, pokud stanovy neurčí jinak, že člen dozorčí rady nesmí podnikat ve stejném předmětu činnosti společnosti, ani nesmí být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s totožným či podobným předmětem činnosti, pokud se nejedná o koncern, ani nesmí být společníkem společnosti s neomezeným ručením nebo ovládající osobou jiné osoby s totožným či podobným předmětem činnosti.

¹⁶ § 447 odst 1, 3, 4 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

c. Správní rada v monistickém systému:

Správní rada je statutárním orgánem akciové společnosti a přísluší jí její obchodní vedení a dohled nad její činností.

V souladu s § 456 ZOK:

- „se správní rada řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami. Nikdo však není oprávněn udělovat správní radě pokyny týkající se obchodního vedení nebo dohledu nad činností společnosti; tím není dotčen § 51 odst. 2 ZOK, který stanoví, že člen statutárního orgánu kapitálové společnosti může požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení; tím není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře,
- Působností správní rady určovat základní zaměření obchodního vedení a základní zaměření dohledu nad činností společnosti nelze pověřit osoby odlišné od členů správní rady; tuto působnost nelze ani rozdělit mezi členy správní rady podle určitých oborů podle občanského zákoníku,
- Správní rada zajišťuje řádné vedení účetnictví, předkládá valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou, konsolidovanou, případně mezitimní účetní závěrku a v souladu se stanovami také návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo úhradu ztráty.”¹⁷

V souladu s § 458 ZOK „členy správní rady volí a odvolává valná hromada, ledaže stanovy určí, že právo jmenovat jednoho nebo více členů správní rady a takto jmenovaného člena odvolat je spojeno s akcií.”¹⁸

¹⁷ § 456 odst. 3, 4 a 5 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

¹⁸ § 458 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Podle § 461 ZOK „*správní rada rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, ledaže stanovy určí vyšší počet. Každý člen správní rady má jeden hlas.*”¹⁹

Správní rada má tři členy, pokud stanovy neurčí jinak. Pokud jde o délku funkčního období, platí že činí tři roky, pokud stanovy nebo smlouva o výkonu funkce nestanoví jinak.

Pokud jde o zákaz konkurence pak člen správní rady nesmí podnikat ve stejném předmětu činnosti společnosti, ani nesmí být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s totožným či podobným předmětem činnosti, pokud se nejedná o koncern, ani nesmí být společníkem společnosti s neomezeným ručením nebo ovládající osobou jiné osoby s totožným či podobným předmětem činnosti. Toto platí pokud stanovy neurčí jinak.

3.6. Kapitál a jeho změny

Jak jsem již uváděl, základní kapitál akciové společnosti je souhrnem všech vkladů akcionářů a vyjadřuje se v českých korunách, popřípadě v eurech, pokud společnost vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech.

Pokud jde o výši základního kapitálu pak ta činí 2 000 000 Kč, nebo 80 000 Eur, v případě akciové společnosti s veřejnou nabídkou akcií 20 000 000 Kč. Funkce základního kapitálu ve společnosti jsou:

- základní kapitál zajišťuje garanci vůči věřitelům,
- základní kapitál je měřítkem zisku a ztrát ve společnosti,
- základní kapitál vyjadřuje účast akcionáře na společnosti.

Je také ukazatelem vnitřních zdrojů společnosti.

Změny výše základního kapitálu mají pro akciovou společnost, coby kapitálovou obchodní společnost zásadní význam. O změně základního kapitálu

¹⁹ § 461 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

zásadně rozhoduje valná hromada, a to kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou hlasů počítanou zvlášť u každého druhu akcií (§ 417 odst. 1 ZOK).

Pouze o zvýšení základního kapitálu může rozhodnout představenstvo, případně správní rada, nicméně i v tomto případě se vyžaduje, aby jej k tomu valná hromada nejdříve pověřila, přičemž pro toto pověření se vyžaduje též kvalifikovaná dvoutřetinová většina hlasů, byť se nehlasuje odděleně podle druhu akcií.

Účinky změny základního kapitálu nastávají zásadně až zápisem nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku. Do obchodního rejstříku se zapisuje též rozhodnutí valné hromady o změně základního kapitálu. Tento návrh však může být (a zpravidla bude) vždy spojen i s návrhem na zápis samotné změny základního kapitálu.²⁰

Zvýšení základního kapitálu - nominální zvýšení

Akciová společnost může zvýšit svůj základní kapitál především pouze nominálně, tj. z jiných vlastních zdrojů vykázaných ve schválené účetní závěrce ověřené auditorem (§ 495 a násl. ZOK). Při takovém zvýšení se nemění výše jmění společnosti, ale pouze struktura vlastního kapitálu společnosti. Při takovém postupu se rovnoměrně zvýší výše jmenovitých hodnot všech akcií společnosti nebo jsou vydány nové akcie, které se rovnoměrně rozdělí mezi vlastníky dosavadních akcií. Důvodem k takovému postupu může být především zájem společnosti lépe strukturovat své vlastní zdroje.²¹

Zvýšení základního kapitálu - efektivní zvýšení

Akciová společnost však může zvýšit svůj základní kapitál též efektivně a získat tak pro společnost nové vlastní zdroje. Takovým efektivním zvýšením základního kapitálu je především zvýšení základního kapitálu upisováním nových akcií (§ 474 a násl. ZOK), kdy společnost vydá nové akcie, které upíší dosavadní akcionáři, nebo se souhlasem valné hromady, třetí osoby. Upisovatelé jsou

²⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 328

²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 329

povinni splatit jejich emisní kurs, čímž společnost získává prostředky na financování své další činnosti. Nové akcie se upisují buď na základě veřejné nabídky (§ 480 a násl. ZOK) nebo na základě dohody jediného zájemce (kterým může být i akcionář) se společností (§ 479 ZOK) a nebo na základě dohody všech akcionářů o rozsahu jejich účasti na zvýšení základního kapitálu (§ 479 ZOK).²²

3.6.1. Zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií

Dle § 474:

(1) „Zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií je přípustné jen tehdy, jestliže akcionáři zcela splatili emisní kurs dříve upsaných akcií, ledaže dosud nesplacená část emisního kursu je vzhledem k výši základního kapitálu zanedbatelná a valná hromada se zvýšením základního kapitálu tímto postupem projeví souhlas.

(2) Zákaz podle odstavce 1 neplatí, vnáší-li se při zvýšení základního kapitálu pouze nepeněžité vklady. Představenstvo nebo správní rada předloží valné hromadě písemnou zprávu, ve které uvede:

- a) důvody pro zvýšení základního kapitálu nepeněžitým vkladem,*
- b) popis nepeněžitého vkladu,*
- c) zda byl nepeněžitý vklad oceněn znaleckým posudkem nebo postupem podle § 469 anebo zda bude oceněn podle § 468,*
- d) výši emisního kursu, který má být vnesením nepeněžitého vkladu splacen, a*
- e) částku ocenění nepeněžitého vkladu, ledaže bude oceněn podle § 468.*

(3) Zprávu podle odstavce 2 představenstvo nebo správní rada současně uveřejní nejméně 7 dní přede dnem konání valné hromady na internetových stránkách společnosti.”²³

²² ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 329

²³ § 474 odst. 1, 2, 3 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Co se týče upisování akcií na základě veřejné nabídky, řídí se: „*tato problematika v souladu s § 480 ZOK ustanoveními jiného právního předpisu o veřejné nabídce investičních cenných papírů a prospektu cenného papíru a ustanovení tohoto zákona o postupu při upisování na základě veřejné nabídky se použijí jen tehdy, nebudou-li s nimi v rozporu. Upisování může být provedeno i elektronicky. Každé zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií, k němuž nedochází smlouvou podle § 479 nebo dohodou akcionářů podle § 491 se považuje za zvýšení základního kapitálu upsáním na základě veřejné nabídky.*”²⁴

3.6.2. Zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů

Dle § 495:

- (1) „*Valná hromada může rozhodnout o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů vykázaných ve schválené řádné, mimořádné nebo mezitímní účetní závěrce ve vlastním kapitálu společnosti, ledaže jsou tyto zdroje účelově vázány a společnost není oprávněna jejich účel měnit. Čistý zisk nelze použít při zvyšování základního kapitálu na základě mezitímní účetní závěrky.*
- (2) *Zvýšení základního kapitálu nemůže být vyšší, než kolik činí rozdíl mezi výší vlastního kapitálu a součtem základního kapitálu a jiných vlastních zdrojů, které jsou účelově vázány a společnost není oprávněna jejich účel měnit.*”²⁵

Dále dle § 496:

- (1) „*Na zvýšení základního kapitálu se podílejí akcionáři v poměru jmenovitých hodnot svých akcií. Na zvýšení se podílejí i vlastní akcie ve vlastnictví společnosti, která zvyšuje základní kapitál, a také akcie této společnosti, které vlastní jí ovládaná osoba nebo osoba ovládaná jí ovládanou osobou. Byly-li vydány kusové akcie, podílejí se na zvýšení základního kapitálu akcionáři k poměru počtu jimi vlastněných kusových akcií.*

²⁴ § 480 odst. 1, 2, 3 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

²⁵ § 495 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

(2) *Nová výše základního kapitálu se zapisuje do obchodního rejstříku současně s usnesením o zvýšení základního kapitálu podle § 495 odst. 1.*²⁶

3.6.3. Podmíněné zvýšení základního kapitálu

(1) *„Pokud se valná hromada usnese na vydání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů, současně přijme rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu v rozsahu, v jakém mohou být uplatněna výměnná nebo přednostní práva z těchto dluhopisů, (dále jen „podmíněné zvýšení základního kapitálu“) ledaže mají být dluhopisy vyměněny za již vydané akcie.*

(2) *Za podmíněné zvýšení základního kapitálu se považuje také zvýšení v rozsahu, v jakém mohou věřitelé podle pravidel obsažených v rozhodnutí valné hromady a v úvěrové nebo v jiné obdobné smlouvě uplatnit svá výměnná nebo přednostní práva z takové smlouvy uzavřené se společností; to platí pouze tehdy, pokud je valnou hromadou současně rozhodnuto o omezení přednostního práva akcionářů podle § 487 až 489.*²⁷

*„Podmíněné zvýšení základního kapitálu podle § 505 odst. 2 je možné pouze tehdy, pokud to předem umožní stanovy a pokud současně obsahují přesné podmínky, za jakých je možné přednostní nebo výměnné právo z úvěrové nebo obdobné smlouvy využít.*²⁸

3.6.4. Zvýšení základního kapitálu rozhodnutím představenstva nebo správní rady

(1) *„Valná hromada může pověřit představenstvo nebo správní radu, aby za podmínek stanovených tímto zákonem a stanovami zvýšily základní kapitál upisováním nových akcií, podmíněným zvýšením základního kapitálu nebo*

²⁶ § 496 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

²⁷ § 505 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

²⁸ § 506 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

z vlastních zdrojů společnosti, nejvýše však o jednu polovinu dosavadní výše základního kapitálu v době pověření.

(2) Pověření podle odstavce 1 nahrazuje rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu a určí:

- A) maximální počet akcií a další údaje o akciích, které mají být na zvýšení základního kapitálu vydány, uvedené v § 475 písm. b) a*
- B) který orgán společnosti rozhodne o ocenění nepeněžitého vkladu na základě posudku znalce, jestliže je představenstvo pověřeno nebo správní rada pověřena zvýšit základní kapitál.”²⁹*

„A pokud celková částka nepřekročí stanovený limit, může představenstvo nebo správní rada zvýšit základní kapitál i několikrát. Pověření dle § 511 odst. 1 se uděluje nejvýše na dobu pěti let ode dne usnesení valné hromady, a to i opakovaně. Rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu dle předchozích odstavců se osvědčuje veřejnou listinou a zapisuje se do obchodního rejstříku.

Jelikož rozhodnutí o naložení se ziskem společnosti spadá do působnosti valné hromady, zapovídá § 511 odst. 1 představenstvu, aby k nominálnímu zvýšení základního kapitálu použilo nerozdělený zisk, tj. zdroje zobrazované v rozvaze na účtech výsledku hospodaření minulých let a výsledku hospodaření běžného účetního období; pověření podle § 511 oprávnění rozhodnout o nominálním zvýšení základního kapitálu z uvedených zdrojů nezahrnuje. Usnesení valné hromady může pověření omezit pouze na některý ze způsobů zvýšení základního kapitálu, jež přicházejí v úvahu; neučiní-li tak, může představenstvo rozhodnout o zvýšení základního kapitálu kterýmkoliv z nich. Valná hromada musí určit maximální částku, o níž může představenstvo základní kapitál zvýšit; tato částka nemůže být vyšší, než je limit určený v § 511 odst. 1. K přijetí usnesení je zapotřebí souhlas alespoň dvou třetin hlasů účastnících se akcionářů (§ 416 odst. 2); vydala-li společnost více druhů akcií, hlasuje se odděleně podle druhu akcií, ledaže se pověření představenstva nemůže dotknout práv vlastníků některého druhu akcií (§ 417 odst. 1).”³⁰

²⁹ § 511 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

³⁰ Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře s. 763

3.6.5. Snížení základního kapitálu

Akciová společnost může snížit základní kapitál buď efektivně, kdy společnost v rámci procesu snížení distribuuje uvolněné vlastní zdroje akcionářům, nebo nominálně, kdy dochází pouze ke změně struktury vlastních zdrojů s tím, že uvolněné zdroje lze použít na úhradu ztráty nebo je přesunout ve prospěch jiných složek vlastnického kapitálu.

Společnost může ke snížení základního kapitálu použít vlastní akcie, které má ve svém vlastnictví (§ 521 a 522 ZOK). Společnost může dále rozhodnout o snížení jmenovité, v případě kusových akcií účetní, hodnoty akcií (§ 524 a násl. ZOK) nebo o vzetí akcií z oběhu na základě losování (§ 527 a násl. ZOK) a nebo na základě veřejného návrhu smlouvy (§ 532 a násl. ZOK). Při vzetí akcií z oběhu losováním poskytne společnost akcionářům přiměřenou úplatu (jde tedy o efektivní snížení základního kapitálu). Společnost též může upustit od vydání akcií, které jejich upisovatelé ještě nesplátili (§ 536 ZOK). Při snižování základního kapitálu snížením jmenovité nebo účetní hodnoty se podíl na základním kapitálu snižuje všem akcionářům rovnoměrně. Odlišná je situace v případě ostatních případů snížení základního kapitálu. Zatímco v případě snížení základního kapitálu vzetím akcií z oběhu na základě veřejného návrhu je na svobodném rozhodnutí akcionářů, zda takový návrh akceptují, v případě vzetí akcií z oběhu losováním nebo při upuštění od vydání akcií je jím takový důsledek vnučen.³¹

V souladu s § 522 ZOK ke snížení základního kapitálu použije společnost vlastní akcie tak, že je zničí, nebo u zaknihovaných akcií dá osobě oprávnění vést jejich evidenci příkaz k jejich zrušení.

Základní kapitál musí být po celou dobu existence společnosti zachován, alespoň v zákonem stanovené minimální výši, pod kterou nesmí po dobu trvání společnosti klesnout. Zásada zachování základního kapitálu se projevuje v tom, že akcionáři nikdy nemají právo na vrácení předmětů vkladů do základního kapitálu

³¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 330-331

vložených (§ 16 odst. 1 korp. z.). Výše uvedené pravidlo však nebrání tomu, aby bylo (bývalému) akcionáři zákonem stanovených případech poskytnuto plnění při efektivním snížení základního kapitálu nebo jiné plnění při zániku jeho účasti ve společnosti bez právního nástupce.³²

Ochrana věřitelů při snížení základního kapitálu

Zákon klade zvláštní důraz na ochranu věřitelů společnosti před případnými negativními dopady snížení základního kapitálu na dobytnost jejich pohledávek. Společnosti se ukládá informovat věřitele o tom, že valná hromada rozhodla o snížení základního kapitálu, přičemž ti se v případě, že se zhorší jejich dobytnost, mohou domáhat, aby jim společnost poskytla dodatečné zajištění jejich pohledávek, popřípadě aby byly tyto pohledávky předčasně uspokojeny. Pokud se věřitelé se společností nedohodnou na oboustranně akceptovatelném řešení, mohou se věřitelé obrátit se žádostí o dodatečné zajištění na soud (§ 518 ZOK). Do doby, než bude takový spor vyřešen, nemůže společnost poskytnout svým akcionářům žádné plnění z důvodu snížení základního kapitálu. Tato pravidla ochrany věřitelů společnosti se však neuplatní v případě tzv. zjednodušeného snížení základního kapitálu (§ 544 a 545 ZOK). Jde o případy, **kdy společnost snižuje základní kapitál pouze:**

a) za účelem úhrady ztráty, nebo

b) za účelem převodu do rezervního fondu určeného k úhradě budoucí ztráty, a takto převáděná částka nepřesáhne 10 % sníženého základního kapitálu. Nebude-li takto vytvořený rezervní fond použit k úhradě ztráty, mohou být jej představující zdroje použity pouze na opětovné zvýšení základního kapitálu společnosti.³³

³² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 746

³³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). s. 331

3.6.6. Zpětný odkup akcií

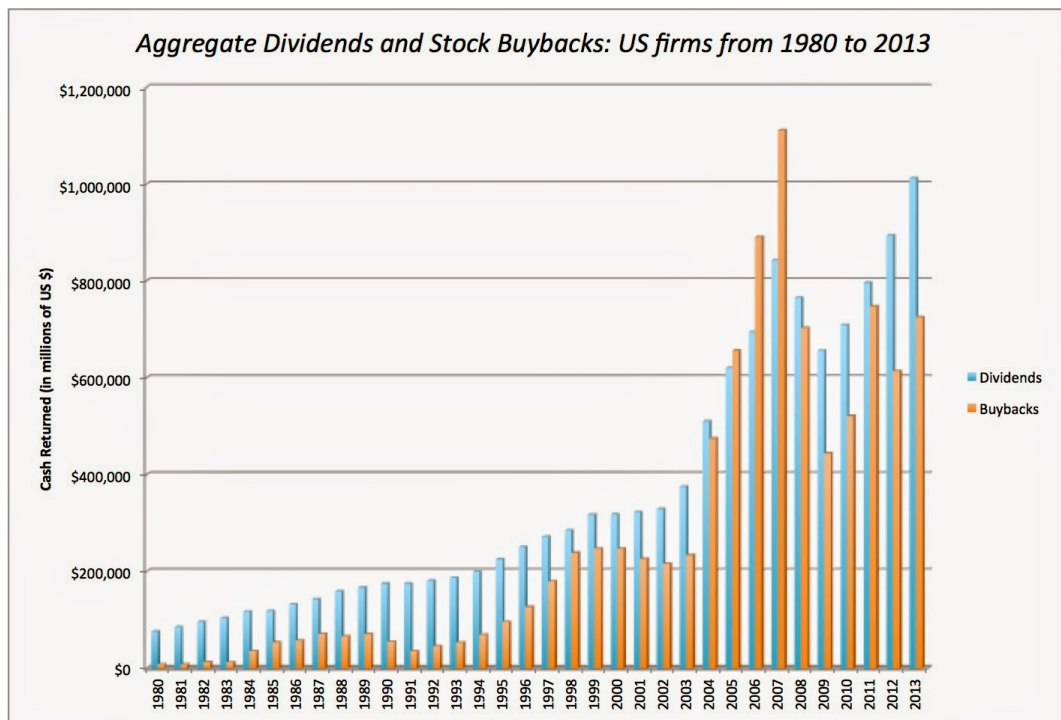
V posledních desetiletích mezi společnostmi nabírá na popularitě zpětný odkup akcií, který při návratu kapitálu akcionářům na některých trzích v čele se Spojenými státy hraje snad ještě větší roli než dividendy.³⁴

Zpětný odkup akcií je vedle dividend další formou návratu kapitálu akcionářům společnosti, při kterém společnost nakoupí své vlastní akcie. Společnosti je obvykle nakupují prostřednictvím burzy a následně většinou sníží svůj základní kapitál, mohou je však i držet pro další účely. Vlastnický podíl akcionářů, kteří si akcie ponechají, tak vzroste. Stejně tak se zvýší např. jejich podíl na zisku, protože celkový počet akcií v oběhu klesne. Akcionáři, kteří své akcie prodají společnosti, oproti tomu obdrží hotovost. Hlavní motiv realizace zpětného odkupu akcií je stejný jako u dividend – optimalizace kapitálové struktury společnosti s přebytkem hotovosti nebo příliš nízkým zadlužením.³⁵

Jako příklad předkládám graf uvádějící vývoj vynaložených prostředků u amerických firem na výplatu dividend a zpětných odkupů akcií od roku 1980 do 2013:

³⁴ TOMÁNEK, Jan. Dividendový expres: Jak se spočítá dividendový výnos a k čemu se hodí? In: fio.cz [online]. 5.10.2018

³⁵ TOMÁNEK, Jan. Dividendový expres: Co je zpětný odkup akcií a jak se liší od dividendy? In: fio.cz [online]. 6.12.2018

Dividendy (modrá) a zpětné odkupy (oranžová) amerických firem, zdroj: Aswath Damodaran³⁶

V rámci zpětného odkupu akcií tedy dochází:

- a) ke snížení počtu akcií ve volném oběhu
- b) ke zvýšení tržní hodnoty akcie
- c) k daňové výhodě

Legislativní úprava zpětného odkupu akcií v ČR

Česká právní úprava řeší nabytí vlastních akcií společností nebo jinou osobou jednající na účet společnosti:

1. V souladu s § 301 ZOK: „jen byl-li zcela splacen její emisní kurz a jen pokud:
 - se na nabytí vlastních akcií usnesla valná hromada,
 - nabytí akcií, včetně akcií, které společnost nabyla již dříve a které stále vlastní, a akcií, které na účet společnosti nabyla jiná osoba jednající vlastním jménem,

³⁶ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co je zpětný odkup akcií a jak se liší od dividendy?*
In: fio.cz [online]

nezpůsobí snížení vlastního kapitálu pod upsaný základní kapitál zvýšený o fondy, které nelze podle tohoto zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře,
- *společnost má zdroje na vytvoření zvláštního rezervního fondu na vlastní akcie, je-li vytvoření tohoto fondu podle § 316 vyžadováno.*

Usnesení valné hromady podle odst. 1 písm. a) upraví podrobnosti předpokládaného nabytí akcií, a to alespoň:

- a) nevyšší počet akcií, které může společnost nabýt, a jejich jmenovitou hodnotu,*
- b) dobu, po kterou může společnost na základě tohoto pověření akcie nabývat, ne delší než 5 let, a*
- c) nejvyšší a nejnižší cenu, za niž může společnost akcie nabýt, a to při nabývání akcií za úplatu.”³⁷*

2. V souladu s § 304 ZOK, a to za účelem cenové intervence, kdy:

(1) „ustanovení § 301 odst. 1 písm. a) se nepoužije na nabytí vlastních akcií za účelem odvrácení značné újmy, která společnosti bezprostředně hrozí, nebo stanoví-li tak tento zákon.

(2) postupuje-li společnost podle odstavce 1, informuje představenstvo nebo správní rada následující valnou hromadu o důvodech a cílech provedeného nabytí, o počtu a jmenovité hodnotě nabytých akcií, o podílu na upsaném základním kapitálu, který tyto akcie představují, a o protihodnotě poskytnuté za tyto akcie.”³⁸

3. V souladu s § 305 ZOK, a to nabytím akcií od osob jednajícím vlastním jménem na účet společnosti a nabytím zaměstnaneckých akcií, kdy:

„ustanovení § 301 odst. 1 písm. a) se nevztahuje na nabytí vlastních akcií společností nebo prostřednictvím jiné osoby jednající vlastním jménem na účet

³⁷ § 301 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

³⁸ § 304 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

společnosti za účelem jejich dalšího prodeje zaměstnancům; takto nabyté akcie zcizí společnost nejpozději do jednoho roku ode dne jejich nabytí."³⁹

4. V souladu s § 306 odst. 1 písm. a) ZOK, za účelem zničení listinných akcií nebo zrušení zaknihovaných akcií, kdy:

„společnost může nabývat vlastní akcie i bez splnění podmínek podle § 301-303 tehdy, nabývá-li je za účelem provedení rozhodnutí valné hromady o snížení základního kapitálu."⁴⁰

5. V souladu s § 306 odst. 1 písm. b) ZOK, kdy jako univerzální právní nástupce, případně v souvislosti s nabytím závodu nebo jeho části.

6. V souladu s § 306 odst. 1 písm. c) ZOK z důvodu plnění povinnosti:

„stanovené jiným právním předpisem nebo na základě soudního rozhodnutí

k ochraně menšinových akcionářů."⁴¹, přičemž:

„povinnost odkoupení akcií určuje především zákon o přeměnách (§ 49a a násl., §45, 308), §306 odst. 1 písm. c) se však uplatní i pro postup podle § 89, § 272 odst. 3, § 277 odst. 2, § 333, § 335 odst. 1, § 395."⁴²

7. V souladu s § 306 odst. 1 písm. d) ZOK v důsledku neplnění povinnosti akcionáře splatit emisní kurz.

8. V souladu s § 306 odst. 1 písm. e) ZOK v soudní dražbě při výkonu rozhodnutí na vymožení pohledávky proti vlastníkovu splacených akcií.

³⁹ § 305 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁴⁰ § 306 odst. 1 písm. a) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁴¹ § 306 odst. 1 písm. c) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁴² Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 496

Dle § 306 odst. 2 pak: „společnost může nabyt akcie podle odstavce 1, s výjimkou jejich nabytí podle odstavce 1 písm. a), jejichž jmenovitá hodnota nebo u kusových akcií jejich účetní hodnota dosahuje 10 % základního kapitálu. Nabyde-li společnost akcie podle odstavce 1 s výjimkou jejich nabytí podle odstavce 1 písm. a) nad výši uvedenou ve větě první, zcizí do třech let ode dne jejich nabytí jejich část převyšující 10 % základního kapitálu, nebo o jejich jmenovitou nebo účetní hodnotu převyšující 10 % základního kapitálu sníží základní kapitál a akcie zruší.

Společnost, která povinnost podle odstavce 2 nesplní, může soud i bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci.”⁴³

„Ke zrušení společnosti podle § 306 odst. 3 je věcně a místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu má společnost sídlo. V řízení sice není nutno nařizovat jednání, v praxi však s sebou rozhodování o zrušení společnosti vesměs ponese nezbytnost dokazování, takže bude spíše pravidlem, že soud svolá ve věci jednání. O zrušení společnosti rozhoduje soud usnesením.”⁴⁴

Společnost nemůže nabyt vlastní akcie, pokud by si v důsledku tohoto nabytí přivodila úpadek.

Zpětný odkup akcií jako alternativa k výplatě dividend

Zpětný odkup akcií ve formě veřejné nabídky může zároveň představovat alternativu k dividendovému rozhodnutí. Jestliže má společnost vysoký přebytek vlastního jmění nad jměním základním, tomuto přebytku současně odpovídá i vysoký stav peněžních prostředků a nemá pro něho vhodné uplatnění, může se rozhodnout, že tuto částku použije buď na výplatu mimořádné dividendy nebo ke zpětnému odkupu akcií. Tento odkup je potom prováděn většinou za cenu vyšší než je cena tržní a to právě o výši zvažované mimořádné dividendy. Tato varianta

⁴³ § 306 odst. 2, 3 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁴⁴ Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. s. 497

se pro akcionáře jeví tím výhodnější, čím vyšší je zdanění dividend oproti zdanění kapitálových výnosů. Pro ostatní akcionáře z toho vyplývá zvýšení jejich podílu na dané společnosti, v důsledku čehož by měla vzrůst i tržní cena akcie.⁴⁵

Zpětný odkup akcií a Česká Republika

Ani pro český trh není institut zpětného odkupu akcií neznámý. Pokud jde o společnosti, které v minulosti přistoupili ke zpětnému odkupu svých akcií, můžeme vyjmenovat následující společnosti:

- Kofola, O2, Moneta.

Zpětný odkup akcií a USA

Pokud jde o americký trh, pak ke zpětnému odkupu akcií přistoupili:

- Apple, Microsoft, Walt Disney.

3.7. Rozdělení zisku

Podmínky rozdělení zisku v obchodní korporaci upravuje zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích (ZOK). Mezi podmínky nezbytnými pro řádné rozhodnutí valné hromady a statutárního orgánu o výplatě podílu na zisku v kapitálových společnostech jsou:

- (i) existence řádné nebo mimořádné účetní závěrky, na základě které lze dle § 34 odst. 1 ZOK stanovit podíl na zisku;
- (ii) schválení řádné či mimořádné účetní závěrky za minulé účetní období valnou hromadou,
- (iii) nezpůsobení úpadku společnosti a splnění níže uvedeného insolvenčního testu dle § 40 odst. 1 ZOK,
- (iv) splnění tzv. bilančního testu dle § 161 odst. 4 ZOK pro společnost s ručením omezeným ("částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši

⁴⁵ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 71

hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídělky do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou") či dle § 350 ZOK pro akciovou společnost ("Společnost nesmí rozdělit zisk ani jiné vlastní zdroje mezi akcionáře, pokud se ke dni skončení posledního účetního období vlastní kapitál vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky nebo vlastní kapitál po tomto rozdělení sníží pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle tohoto zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře. Částka k rozdělení mezi akcionáře nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídělky do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a stanovami."), a (v) nevykazování nákladů na vývoj v aktivech rozvahy, příp. pouze za splnění podmínek dle § 28 odst. 7 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví.

ZOK neobsahuje výslovnou právní úpravu termínu pro rozhodnutí o rozdělení zisku, nicméně § 181 odst. 2 ZOK stanoví pro společnost s ručením omezeným, resp. § 403 odst. 1 ZOK pro akciovou společnost, že řádnou účetní závěrku projedná valná hromada nejpozději do šesti měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období.

Vedle výše zmíněných požadavků je také velmi důležitý test insolvence upravený v § 40 odst. 1 ZOK, který musí být proveden před rozdělením zisku. Ve svém důsledku představuje omezení pro výplatu zisku a prostředků z jiných vlastních zdrojů (a záloh na ně) a zakazuje provést výplatu, pokud by si tím společnost přivodila úpadek a poškodila tím fakticky své věřitele. Za jiné vlastní zdroje lze považovat položky vlastního kapitálu mimo zisk a základní kapitál, a to zejména emisní ážio, kapitálové fondy a snížení základního kapitálu. I kdyby valná hromada o výplatě zisku rozhodla, nesmí jej statutární orgán vyplatit, pokud by tím porušil tuto povinnost. Za dodržení tohoto omezení je odpovědný statutární orgán, jehož členové jsou v rámci výkonu své funkce povinni jednat s péčí řádného hospodáře.

Právo na rozdělení zisku dosaženého v obchodní korporaci patří k hlavním právům společníků/akcionářů. Vytvoří-li společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o jeho nerozdělení mezi společníky (akcionáře) pouze z důležitých důvodů, a to navíc pouze, respektuje-li zákaz zneužití většiny hlasů. Mezi důležité důvody se budou počítat například ustanovení společenské smlouvy/stanov stanovující, že část zisku má být rozdělena mezi členy orgánů společnosti, její zaměstnance nebo přidělena do fondu zřízeného na základě zakladatelského právního jednání. Společníkům (akcionářům) ale nemusí být vyplacena ani zbývající část zisku, která nebude použita dle pravidel určených v společenské smlouvě/stanovách. Lze tak ale opět učinit jen z důležitých důvodů, jimiž mohou být hospodářská situace společnosti nebo očekávané budoucí výdaje, které vyžadují vytváření patřičných rezerv. V případě akciové společnosti musí být tyto důvody uvedeny v pozvánce na valnou hromadu.⁴⁶

Rozdělení podílu na zisku je odvislé od splnění zákonem jasně taxativně určených podmínek. Aby společnost byla schopna vyplatit podíl na zisku, tedy aby společnost byla schopna vyplatit dividendu, musí dosáhnout zisku.

Společnost nikdy nesmí vyplatit zisk, pokud by si v důsledku tohoto jednání přivodila úpadek.

Test Insolvency

Management a vlastníci ve svých korporacích buď jasně vidí, zda mají ve svých společnostech k dispozici zdroje, které si mohou rozdělovat, a pokud ne, neusilují o výplatu dividend a tantiém. Když to však nevidí, nebo vidět nechtějí, berou si, co jim nepatří. Účetní rozvaha, která zpravidla zachycuje reálné hodnoty pasiv, mívá zkreslené hodnoty aktiv. Reálná hodnota svého majetku se odhaduje obtížně. Mění se časem v závislosti na tom, jak efektivně se dokáže využít majetek ve společnosti. Finanční výkazy zkrátka nestačí pro reálné vyhodnocení stavu korporace, k tomu slouží testy insolvency.

⁴⁶ JEŽEK, Mojmir. *Podmínky rozdělení zisku ve světle poslední judikatury Nejvyššího soudu.*

In: ecovislegal.cz [online]

V řadě situací počítá zákon s testy insolvence. Manažeři nesmějí vyplácet zisk nebo jiné prostředky z vlastních zdrojů podle § 40 ZOK, pokud by tím došlo k úpadku společnosti. Testy tak představují nový stavební kámen ochrany věřitelů. Jde o ochranu, která směřuje k tomu, aby korporace byly schopny plnit své dluhy, nepřiváděly věřitele do druhotné platební neschopnosti a neohrožovaly fungování hospodářského styku. V situaci, kdy výsledek testu vyjde pozitivně, tak i když společníci na valné hromadě rozhodnou o rozdělení zisku, manažeři nesmějí vyplatit dividendy ani tantiémy.

Testy insolvence provádějí nejméně jednou ročně ze zákonné povinnosti manažeři společnosti, zejména členové představenstva. Pokud na základě toho dojde k úpadku společnosti, ručí za její závazky.

Neslouží jen pro interní účely v rámci výplaty dividend a tantiém, avšak představují i základní kámen ochrany manažerů v situaci, kdy po nich věřitelé mohou uplatnit nároky na náhradu škody, způsobené pozdním podáním insolvenčního návrhu.

4. Vznik akcií a dividend

4.1. Pojem akcie

S nabytím účinnosti ZOK došlo v české právní úpravě k rekodifikaci českého práva soukromého, což se dotklo také vymezení pojmů akciového práva. Akcie se tak stává klíčovým pojmem práva akciových společností.

Dle § 256 ZOK je akcie:

- (1) „*cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž je spojeno právo akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku nebo na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.*“⁴⁷
- (2) „*Akcie vydaná jako cenný papír se označuje jako listinná akcie, akcie vydaná jako zaknihovaný cenný papír se označuje jako zaknihovaná akcie.*“⁴⁸

NOZ pak ve svém § 514 obecně definuje pojem cenný papír, čímž je: „*listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.*“⁴⁹

Pokud jde o formu cenného papíru, tak může mít formu na řad, na doručitele nebo na jméno.

Dle § 263 ZOK:

- (1) „*Akcie může mít formu cenného papíru na řad nebo na doručitele; to platí obdobně pro zaknihované akcie.*“
- (2) „*Akcie ve formě cenného papíru na doručitele se označuje jako akcie na majitele.*“

⁴⁷ § 256 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁴⁸ § 256 odst. 5 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁴⁹ § 514 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

(3) *Akcie ve formě cenného papíru na řad se označuje jako akcie na jméno.*⁵⁰

Akcie na jméno se převádí rubopisem. Aby byl převod takovéto akcie účinný je třeba oznámit změnu v osobě akcionáře společnosti a předložit jí akcii na jméno. Akcie na majitele je neomezeně převoditelná, přičemž akcie na majitele může být vydána jen jako zaknihovaný nebo imobilizovaný cenný papír.

Akcie představuje:

- a) část základního kapitálu společnosti vyjádřenou jmenovitou nebo účetní hodnotou akcie
- b) podíl akcionáře na společnosti tj. jeho práva a povinnosti vůči společnosti
- c) doklad o akcionářově poměru ke společnosti.⁵¹

Vznik akcie

4.1.1. Forma akcie

Změna formy akcie je za trvání společnosti přípustná. Nejprve musí být předepsaným způsobem změněny stanovy a poté musí být změna formy akcie zapsána do obchodního rejstříku, a to s konstitutivními účinky (§ 431 odst. 1 korp. z.); až poté lze změnu formy akcie technicky zrealizovat.

Obligatorní náležitostí usnesení valné hromady o změně formy listinných akcií je určení lhůty, ve které jsou akcionáři povinni předložit společnosti dosavadní listinné akcie k výměně nebo k vyznačení změny (§ 342 korp. z.).

Právní postavení akcionáře, tzn. práva a povinnosti spojené se změnou formy akcie, se mění dnem, ke kterému byla změna formy akcie zapsána do obchodního rejstříku, a to bez zřetele k tomu, kdy k vlastní technické realizaci změny formy akcie dojde (§ 434 odst. 1 korp. z.).⁵²

⁵⁰ § 263 odst. 1, 2, 3 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 180

⁵² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 185-186

4.1.2. Obligatorní náležitosti akcie

Akcie musí obsahovat následující obligatorní náležitosti (§§ 259-260

a § 262 korp. z., § 56 odst. 2 zák. p. k. t.):

- a) označení, že jde o akcii,
- b) jednoznačnou identifikaci společnosti,
- c) jmenovitou hodnotu,
- d) údaj o formě akcie,
- e) u akcie na jméno jednoznačnou identifikaci akcionáře a
- f) název druhu akcie a popis práv s ním spojených alespoň odkazem na stanovy, mají-li být vydány akcie různých druhů,
- g) Jde-li o kusovou akcii: označení „kusová akcie”,
- h) Jde-li o listinou nebo imobilizovanou akcii:
 - 1) číselné označení listinné nebo mobilizované akcie,
 - 2) podpis jednoho nebo více členů statutárního orgánu oprávněných jednat za společnost,
- i) Jde-li o akcii, která má být přijata k obchodování na evropském regulovaném trhu: ISIN
- j) Jde-li o zaknihovanou akcii: číselné označení, pokud tak stanoví zákon,
- k) Jde-li o hromadnou listinou akcii nebo o hromadnou mobilizovanou akcii:
 - 1) údaj, že jde o hromadnou listinnou akcii nebo o hromadnou mobilizovanou akcii, a
 - 2) údaj, kolik listinných nebo mobilizovaných akcií určitého druhu, formy a jmenovité nebo účetní hodnoty nahrazuje.⁵³

4.1.3. Druhy akcií

Dle § 276 odst. 1:

„Akcie, se kterými jsou spojena stejná práva, tvoří jeden druh.”⁵⁴

⁵³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 182

⁵⁴ § 276 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Platná právní úprava rozeznává úhrnem dva druhy akcií:

- a) akcie, se kterými nejsou spojena zvláštní práva (kmenové)
- b) akcie, s nimiž jsou spojena zvláštní práva, jedná se tedy o akcie privilegované

Dle § 277 ZOK:

„Se práva spojena s určitým druhem akcií určí ve stanovách. V případě pochybností o jejich obsahu může soud na návrh společnosti nebo akcionáře rozhodnout, jaké právo je s akcií spojeno, pokud je z okolností zřejmé, že takové právo vyjadřuje vůli obsaženou ve stanovách nebo je této vůli obsahové nejbližší; jinak určí, že takové právo s akcií spojeno není.“⁵⁵

„Akcíe, se kterou jsou spojena přednostní práva týkající se podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích nebo na likvidačním zůstatku společnosti, je prioritní akcie. Není-li ve stanovách určeno jinak, jsou prioritní akcie vydány bez hlasovacího práva.“⁵⁶

4.2. Pojem dividenda

Ve finanční teorii a praxi se můžeme setkat se dvěma více či méně odlišnými definicemi pojmu dividenda.

1. Dividenda představuje tu část zisku, která se dále rozděluje v určité podobě mezi jednotlivé akcionáře.
2. Dividenda představuje výši vyplaceného podílu na zisku připadajícího na jednu akcii.⁵⁷

⁵⁵ § 277 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁵⁶ § 278 odst. 1, 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁵⁷ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 36

Pokud jde o českou právní úpravu, pak vymezení pojmu dividenda nalezneme v § 348 ZOK, a to jako „podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení mezi akcionáře.“

Dividenda tedy představuje podíl na zisku, který daná společnost vygenerovala. Jedná se o výnos, který akciová společnost vyplácí akcionáři za podmínky, že tento akcionář drží akcie v rozhodný den.

4.2.1. Druhy dividend

Dividendy můžeme členit podle různých hledisek, nejdůležitější z nich jsou čtyři:

- A) druh akcie, na který je dividenda vyplácena,
- B) podoba, v jaké může být dividenda vyplácena,
- C) interval vyplácení dividendy,
- D) pravidelnost vyplácení dividendy.⁵⁸

Dle současné právní úpravy - § 278 ZOK mají prioritní akcie přednostní právo na podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích nebo na likvidačním zůstatku společnosti.

a) Podle druhu akcie, na níž jsou vypláceny

Majitel prioritní akcie má právo na přednostní podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku, popř. na obojím.⁵⁹

- 1) pevně stanovené částky na jednu prioritní akcii
- 2) stejného podílu na dosaženém zisku jako v případě kmenových akcií
- 3) kombinaci předchozích v podobě podílové prioritní dividendy.

⁵⁸ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 37

⁵⁹ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 37

b) Podle podoby, v níž jsou vypláceny

Dividenda může být vyplacena čtyřmi způsoby:

- 1) v peněžních prostředcích, hotovostní dividenda
- 2) v podobě nové kmenové akcie, akciová dividenda
- 3) v podobě dluhopisů, obligační dividenda
- 4) v podobě nepeněžního majetku společnosti, majtková dividenda.⁶⁰

Přičemž peněžní dividenda je nejčastějším způsobem výplaty dividendy.

c) Podle intervalu jejich vyplácení

Nejčastěji je dividenda vyplácena v ročním intervalu. Jedná se o tak převládající způsob, že se ani žádným zvláštním způsobem neoznačuje.

V některých zemích především v USA, je však obvyklé, že společnosti nevyplácí dividendu jednou ročně, ale naopak v kratších časových intervalech. Pro USA je typické vyplácení dividend v čtvrtletním intervalu. V jejich případě se dividenda, která je vyhlášena a vyplacena během finančního roku, nazývá dividendou prozatímní (angl. Interim Dividend). Tato dividenda pak musí být dodatečně schválena na příští valné hromadě akcionářů. Na této valné hromadě je současně schvalována i poslední pravidelná dividendová platba v daném finančním roce tzv. konečná dividenda (angl. Final Dividend), která potom spolu se všemi v průběhu finančního roku vyplacenými prozatímními dividendami tvoří celkovou dividendu (angl. Total Dividend).⁶¹

⁶⁰ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 39

⁶¹ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 44

d) Podle pravidelnosti jejich vyplácení

Rozlišujeme dividendu řádnou, dividendu mimořádnou, dividendu zvláštní a dividendu likvidační v souvislosti s pravidelností vyplácení.

Dividenda řádná se vyplácí v pravidelných časových intervalech, zatímco dividendu mimořádnou je distribuována nepravidelně buď při určité příležitosti nebo spolu s řádnou dividendou anebo k jinému předem ohlášenému termínu.⁶²

Představitelé společnosti je vyhláší jako dvě různé dividendy v záměru jednoznačně oddělit tu část dividendy, jejíž výše na jednu akcii se bude opakovat i v dalších výplatních termínech a představuje tedy důležitou informaci o perspektivách dané společnosti, od té části dividendy, která nebude v budoucnu již vyplácena a nemůže tedy být považována za signál o názoru managementu na ziskové vyhlídky. Obě dividendy jsou jinak z technického, právního i daňového hlediska stejné a vyplácí se zpravidla na stejný dividendový kupón či šek. Společnosti, které aplikují stabilní dividendovou politiku, uplatňují toto rozlišování dividend nejvíce.

Likvidační dividendu je poslední dividendu společnosti vyplácená před jejím zánikem. V českém obchodním právu představuje likvidační zůstatek, jenž zůstal po uspokojení všech závazků společnosti.⁶³

⁶² MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 45

⁶³ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 45

5. Dividendová politika

Hlavním úkolem dividendové politiky je naplňovat základní cíl společnosti. Jedná se o určení způsobu, jak společnost naloží se ziskem, zda ho bude zadržovat, rozdělovat nebo používat k jiným účelům. Na základě toho bude stanovovat výši dividendy náležející na jednotlivé druhy vydaných akcií.

Ukazatel, který poměruje celkovou výši všech kmenových dividend s čistým ziskem, sníženým o předepsané prioritní dividendy, se nazývá dividendový podíl.

Společnosti mohou vrátit hotovost svým akcionářům výplatou dividend nebo zpětným odkupem akcií. Zpětný odkup akcií jsme řešili v kapitole třetí a vyplácení probereme v kapitole šesté. Ted' se zaměříme na způsob uvažování a na nastavení strategie finančními manažery společnosti.

Abychom dividendovou politiku správně pochopili, musíme oddělit rozhodnutí o výplatě od rozhodnutí o financování a investičních rozhodnutí.

Po oznámení zvýšených dividend analytici obvykle předpovídají růst zisku v příštím roce.⁶⁴

Investoři nevidí do myslí manažerů, ale vědí, že firma, která oznamuje vysoký zisk a vyplácí štědrú dividendu, je důvěryhodná. Neznepokojují se ani nad výši dividend, co jim dělá radost, je jejich změna, kterou považují za důležitý ukazatel udržitelnosti zisku. Změna může poskytovat informace o důvěře manažerů v budoucnost a ovlivnit tak cenu akcií. Společnosti mohou sice krátkodobě podvádět ve výkazech zisku a peníze na dividendu si nějak opatřit, dlouhodobě je to však velmi obtížná praxe, protože pokud se nevytváří hotovost, nemůže se hotovost vyplácet. Pokud by se i přesto rozhodla nějaká společnost dividendu vyplatit, bude muset nakonec omezit své investice a zajistit další dluhové nebo kapitálové financování, a to je nákladné.

⁶⁴ BREALEY, Richard A., Stewart C. MYERS a Franklin ALLEN. Teorie a praxe firemních financí. 2., aktualiz. vyd. Přeložil Vladimír GOLIK, přeložil Zdeněk MUŽÍK, přeložila Liběna STIEBITZOVÁ. Brno: BizBooks, 2014. s. 490

5.1. Druhy dividendové politiky

V současné dividendové praxi amerických a evropských společností lze vysledovat tři základní druhy dividendové politiky:

- 1) Stabilní dividendovou politiku
- 2) Pasivní reziduální dividendovou politiku
- 3) Dividendovou politiku zaměřenou na udržování stálé výše dividendového podílu

Stabilní dividendová politika vychází ze čtyř základních principů:

- a) dividendy na akcii v běžném roce nesmí být nikdy menší než dividendy na akcii v předchozím roce;
- b) společnosti sledují jako svůj dlouhodobý cíl určitou výši dividendového podílu, jež by v zásadě neměla být překročena;
- c) růst dividendy na akcii představuje kladný signál o hospodaření společnosti a proto je v jejím zájmu tuto dividendu zvyšovat;
- d) princip (a) je nadřazen principu (b) a princip (b) je nadřazen principu (c).

Výše uvedené principy platí pro výplatu řádných dividend. Chce-li tedy společnost vyplatit vysokou peněžní dividendu, kterou nebude moci opakovat v dalších letech, použije za tímto účelem mimořádnou dividendu. Zvýšení řádné dividendy je proto prováděno pouze tehdy, jestliže si je management společnosti jistý, že je schopen udržet novou úroveň dividendy na jednu akcii i v budoucnu. Naopak její snížení bude provádět velice zdráhavě, důvodem je obava z toho, aby toto snížení nebylo interpretováno jako signál o špatném vývoji hospodaření dané společnosti.⁶⁵

Podstatou pasivní reziduální dividendové politiky je přednostní využití interního kapitálu společnosti k profinancování investičních příležitostí. Pokud společnost nemá možnost investovat do projektů s rentabilitou vyšší než jsou

⁶⁵ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 51-52

náklady obětované příležitosti průměrného akcionáře, bude ze zbývajících interního kapitálu distribuovat dividendu.

Dividendová politika založená na udržování stálé výše dividendového podílu funguje na principu zvyšování či snižování dividendy na jednu akcii v závislosti na vývoji čistého zisku na akcii.

5.2. Faktory dividendové politiky

Faktory, které ovlivňují stanovení dividendové politiky lze shrnout do čtyř skupin:

- a) Legislativní faktory nebo-li pravidla, pomocí nichž stanovuje stát podmínky, které musí společnost dodržovat při provádění své dividendové politiky (v konkrétní podobě jde o zákony, vyhlášky a ostatní obecně platné předpisy),
- b) Finanční faktory, jež v podstatě představují horní hranice, do nichž může být dividendy vyplácena,
- c) Ostatní objektivní faktory, které (vyjma faktorů legislativních a finančních) existují nezávisle na managementu a akcionářích společnosti a které nemohou v daném okamžiku být jejich rozhodnutím změněny,
- d) Subjektivní faktory, jež jsou reprezentovány především investičními preferencemi jednotlivých akcionářů a představami managementu společnosti o realizaci podnikové politiky.⁶⁶

5.2.1. Legislativní faktory

Legislativní pravidla se týkají úpravy především pěti následujících oblastí:

- a) vymezení disponibilních finančních zdrojů na výplatu dividend
- b) stanovení pravidel rozdělování zisku
- c) definování nezákonné dividendy
- d) vytvoření mechanismu na ochranu práv menšinových akcionářů
- e) vydání daňových předpisů.

⁶⁶ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 54

Ve všech státech, které uplatňují tržní ekonomiku, jsou vždy přesně vymezeny finanční zdroje, které mohou společnosti použít na výplatu svých dividend.

Nejčastěji jsou za takovýto zdroj označeny čistý zisk běžného roku nerozdělený zisk z minulých let. V některých státech je navíc umožněno vyplácet dividendu z čistého zisku běžného roku i bez ohledu na výši neuhrazené ztráty z minulých let. V jiných zemích je naopak povoleno, aby byla dividenda vyplácena i z jiné části vlastního jmění, např. z emisního ážia.⁶⁷

S vymezením disponibilních finančních zdrojů na výplatu dividend a se stanovením pravidel rozdělování zisku úzce souvisí i další oblast legislativní úpravy a to otázka tzv. nezákonné neboli nelegální dividendy. K vyplacení této dividendy dochází tehdy, jestliže:

- a) Dividenda je vyplacena z jiných finančních zdrojů, než zákonem určených
- b) Společnost se nachází ve stavu platební neschopnosti nebo se v důsledku výplaty dividendy do platební neschopnosti dostane. V tomto případě jsou členové představenstva společnosti trestně odpovědní (jedná se o naplnění skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele).⁶⁸

5.2.2. Finanční faktory

Finanční faktory představují horní finanční limity, do jejichž výše mohou být dividendy vypláceny. Na straně aktiv tvoří tuto hranici výše peněžních prostředků společnosti a na straně pasiv výše disponibilních finančních zdrojů na výplatu dividendy. Stav peněžních prostředků v pokladně a na bankovním účtu společnosti tvoří horní hranici, do které může být distribuována peněžní dividenda. Současně však musí společnost udržovat i určitou výši likvidních

⁶⁷ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 54

⁶⁸ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 59

ukazatelů, a nemůže proto spotřebovat veškeré své peněžní prostředky na výplatu dividend.

Druhým finančním faktorem je výše dostupných finančních zdrojů, které jsou státem určeny na výplatu dividend. Podobně jako výše peněžních prostředků tvoří horní limit dividendové výplaty. Management společnosti musí však přitom brát v úvahu i další požadavky na jeho čerpání; především na povinné příděly do rezervního fondu, na výplatu prioritních dividend, na pokrytí dluhu společnosti a na profinancování investičních potřeb.

5.2.3. Ostatní objektivní faktory

Mezi tyto faktory patří především inflace a velikost společnosti.

Vlivem inflace dochází k růstu dolarové, korunové či jiné hodnoty obchodu, aniž by se současně zvyšoval i jeho fyzický objem. Krátkodobé finanční zdroje mají však tendenci následovat růst krátkodobých aktiv až s určitým zpožděním. Zároveň se v této době prudce znehodnocují i dlouhodobé finanční zdroje. To platí především o odpisech, které nestačí ani na prostou reprodukci hmotného příp. nehmotného investičního majetku. Všechny tyto důsledky vedou společnosti nakonec k tomu, že zadržují více zisku, aby uspokojily nároky na zvýšení čistého pracovního kapitálu a současně aby udržely dosavadní výši jednotlivých výnosových ukazatelů. Působení inflace na dividendovou politiku se podstatně liší podle jednotlivých druhů této politiky.⁶⁹

Velikost společnosti má rovněž značný vliv na stanovení její dividendové politiky. Důvody pro toto tvrzení lze najít ve dvou aspektech. Zaprvé mnoho malých společností dosahuje při nižším kapitálu jako důsledek zákona o klesajících výnosech z rozsahu i vyšší rentabilitu aktiv. Z tohoto důvodu daleko více než velké společnosti pocítují nedostatek finančních zdrojů potřebných k realizaci plánovaných investic a na zvýšení pracovního kapitálu. Současně mají omezený přístup na finanční trh a tím i sníženou možnost získat další prostředky formou emise akcií nebo dluhopisů. Prodejem dalších akcií by navíc původní

⁶⁹ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 60-62

akcionáři ztratili svoji původní kontrolní pozici. Z těchto hledisek se proto pro ně jeví jako nejvýhodnější zadržovat větší procento ze zisku a vyplácet menší dividendu. Zadruhé malé společnosti bývají vlastněny menším počtem akcionářů, kteří při stanovování své dividendové politiky prosazují daleko více své vlastní spotřebitelské preference. Na jedné straně jsou mnozí z nich na příjmy ze společnosti přímo odkázáni a na druhé straně nemají potřebu vyplácet si příliš velkou dividendu a platit z ní zbytečně daň do státního rozpočtu. V těchto případech výše dividendy v jednotlivých letech prudce kolísá.⁷⁰

5.2.4. Subjektivní faktory

Subjektivní faktory vychází z preferencí a názorů manažerů a akcionářů společnosti, na jejichž vůli a jednání je stanovení dividendové politiky závislé.

Nejdůležitějším faktorem z této skupiny jsou investiční a spotřebitelské preference akcionářů. Je pochopitelné, že ve společnostech, kde budou převažovat akcionáři s vysokými investičními preferencemi, bude i dividendu ve vztahu k dosaženému zisku nižší, zatímco ve společnostech, kde mají většinu akcionáři s menšími investičními preferencemi, bude naopak relativně vyšší.

Příslušné preference jednotlivých akcionářů se mohou promítnout i do stanov společnosti, kdy z ohledu na menšinové akcionáře může být stanoveno, že k rozhodnutí o rozdělení zisku je zapotřebí více než prostá většina hlasů. Tento příklad je obvyklý hlavně u společností, kde vystupuje jeden nebo několik akcionářů jako akcionáři s většinovým hlasem.⁷¹

Dividendová politika je tedy odvislá od mnoha faktorů - rozsahu hospodářského výsledku, investičních podnikových plánů, výše zadluženosti či jiných vnějších faktorů.

⁷⁰ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 64

⁷¹ MAREK, Petr. Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky. Praha: Ekopress, 2000. s. 66

Při čerpání z knihy *Teorie a praxe firemních akcií* jsem narazil na kontroverznost výplaty dividend. „*Na pravici konzervativní skupina tvrdí, že investoři dávají přednost vysokým dividendám. Na levici jiná skupina tvrdí, že dividendy snižují hodnotu, protože jsou zdaněny více než kapitálové zisky. A uprostřed je třetí skupina, která tvrdí, že dividendová politika nemá žádný vliv.*”⁷²

K poslední citaci dodám jen, že v České republice je dividendy zdaněna ve stejné míře jako kapitálové zisky, a to 15 %.

⁷² BREALEY, Richard A., Stewart C. MYERS a Franklin ALLEN. *Teorie a praxe firemních financí*. 2., aktualiz. vyd. Přeložil Vladimír GOLIK, přeložil Zdeněk MUŽÍK, přeložila Liběna STIEBITZOVÁ. Brno: BizBooks, 2014. s. 492

6. Vypláčení dividend

Pravidla vypláčení podílu na zisku se týkají všech obchodních korporací a jsou obecně upravena v § 34 a násl. ZOK.

Změny v dividendách poskytují investorům informaci o ziskovosti firmy. Jedná se o jeden z již uvedených způsobů vypláčení hotovosti akcionářům.

Aby bylo možno vyplácet podíly na zisku (= vyplácet dividendu), musí nejprve společnost zisku dosáhnout. Nelze rozdělovat podíly na zisku za situace, kdy je společnost ve ztrátě nebo bylo dosaženo jen zcela nepatrného zisku. To, zda bylo zisku dosaženo, se zjišťuje na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky.

Není-li dosud schválena účetní závěrka, nelze vůbec rozhodovat o rozdělení jakýchkoliv podílů na zisku, neboť nejsou dosud na jisto postaveny výsledky hospodaření společnosti za uplynulé účetní období (civ. R 80/2010). Vždy musí být přednostně – v souladu s právními a účetními předpisy a stanovami – provedeny příslušné odvody do rezervních a jiných fondů společnosti, jsou-li ve společnosti zřízeny. Prostředky určené k doplnění těchto fondů nelze použít na rozdělení zisku.

Celkový souhrn podílů na zisku určený k vypláčení osobám, jež mají právo na podíl na zisku, nesmí být vyšší, než je hospodářský výsledek společnosti za poslední skončené účetní období:

- a) zvýšený o nerozdělený zisk z předchozích období; nerozděleným ziskem je nejen vlastní nerozdělený zisk, nýbrž i zisk účtovaný v ostatních fondech ze zisku nebo jako jiný hospodářský výsledek minulých let, a
- b) snížený o neuhrazené ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů.

Účel zákona je zřejmý: zabránit rozdělování zisku, pokud nebudou uhrazeny (jakkoliv pouze účetní) ztráty z minulosti. Může se proto stát, že společnost bude zdravá, zisková, bez (významnějších) dluhů, avšak rozdělení zisku bude zcela nepřipustné, jestliže bude mít neuhrazené ztráty z minulosti.

Společnost nikdy nesmí vyplácet zisk, jestliže by si tím přivodila úpadek.

Jsou-li veškeré zákonné podmínky splněny, lze přistoupit k vlastnímu rozdělení zisku. To neznamena, že společnost zisk bezvýjimečně vždy musí (zcela

nebo z části) rozdělit; právě naopak, jestliže se společnost např. chystá k rozsáhlé investici nebo je zatížena nikoliv bezvýznamnými dluhy, je racionální zisk nerozdělovat.⁷³

Tantiémy

Tantiéma představuje podíl na zisku akciové společnosti členů představenstva a dozorčí rady. Podle aktuální právní úpravy může akciová společnost zisk nebo jeho část rozdělit mezi jiné osoby, než-li jsou akcionáři, pouze stanoví-li tak stanovy společnosti.

Pokud stanovy při založení akciové společnosti rozdělování tantiém neupravují, pak lze rozhodnutím valné hromady o změně stanov toto změnit.

Pravidla vyplácení dividend

Jak jsem již uváděl, pravidla vyplácení podílu na zisku se týkají všech obchodních korporací a jsou obecně upravena v § 34 a násl. ZOK. Obecně můžeme vymezit tyto kroky, které musí společnost učinit, aby mohlo dojít k výplatě:

1. sestavení (mimo) řádné účetní závěrky, ze které vyplývají výsledky hospodaření,
2. schválení účetní závěrky nejvyšším orgánem (zpravidla valná hromada),
3. schválení způsobu, jakým se naloží se ziskem (např. rozdělení mezi společníky, převedení do určitého fondu). O schválení rozhoduje statutární orgán, nebo nejvyšší orgán (záleží, zda se jedná o společnost osobní, nebo kapitálovou),
4. vyhodnocení, zda je možné podíl na zisku vyplatit (provádí statutární orgán).

Pak statutární orgán rozhodne, zda podíl na zisku vyplatí.⁷⁴

⁷³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 714

⁷⁴ KOUDELOVÁ, Zuzana. *Pravidla vyplácení dividend*. In: *aspi.cz* [online]

6.1. Proč společnosti dividendu vyplácí? Co dělají se ziskem, který nevyplácí?

Akciové společnosti mají po splnění zákonných povinností v zásadě dvě možnosti, jak naloží s čistým ziskem – buď ho reinvestují, nebo vyplácí akcionářům. Jak s ním naloží, z velké míry závisí na fázi životního cyklu společnosti.

Společnosti v růstové fázi svého životního cyklu obvykle dividendy nevyplácí, jelikož nedisponují přebytečnými prostředky. Ani akcionáři výplatu nepožadují, pokud akcie společnosti nabízí vyšší zhodnocení než alternativní investice a pokud věří managementu.

Mladé, růstové společnosti často působí na nových, rychle se rozvíjejících trzích, na kterých si teprve budují pozici a díky postupnému odeznívání nákladů na vstup dosahují vysoké marže. Ta však láká další společnosti ke vstupu, což ji následně tlačí níže. Zároveň trh je postupně saturován a klesá tempo jeho růstu. Společnosti tak dospívají.

Dospělé společnosti už jsou v jiné situaci – obvykle působí na již stabilnějších, pomaleji rostoucích trzích, které jsou rozděleny mezi stávající hráče. Mají proto jen omezené příležitosti k organickému růstu a investoři věnují větší pozornost tomu, zda návratnost kapitálu společnosti je vyšší oproti nákladům na něj. Přebytečný kapitál tak společnosti navrací akcionářům – v podobě dividendy či zpětného odkupu akcií.

Dospělé firmy mohou tyto prostředky použít také k fúzím a akvizicím a pokusit se vytvořit hodnotu pro akcionářem nákupem konkurenční společnosti, dodavatele, odběratele či startupu. V tomto případě mluvíme o neorganickém růstu.⁷⁵

⁷⁵ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co jsou dividendy a proč je společnosti vyplácí? Na čem výplata závisí?* In: fio.cz [online]

6.2. Na čem závisí výplata dividendy?

6.2.1. Účetní a právní požadavky

Jelikož dividenda je definovaná jako podíl na zisku, je z účetního hlediska potřeba, aby společnost měla k dispozici nerozdělený zisk, případně ážio či další kapitálové fondy, ze kterých by dividendu mohla vyplatit.

Právo vyžaduje provést také tzv. test insolvence, aby výplata dividendy nepřivedla společnost k bankrotu a nepoškodila její věřitele.

6.2.2. Požadavky na peněžní prostředky a hotovostní toky

V případě hotovostní dividendy je potřeba, aby společnost měla k dispozici především peněžní prostředky v hotovosti pro její výplatu – významnou roli tak vedle účetního zisku společnosti hraje také hotovost na účtu a její cash flow, hotovostní toky, které nemusí vždy zisky společnosti doprovázet.

Můžeme se tak setkat se společnostmi, které mají vysokou ziskovost, ovšem nízké cash flow – např. z důvodu velkých pohledávek za zákazníky či investic do budoucího rozvoje. Do svého rozvoje investují především mladé firmy.

Případně se můžeme setkat se společnostmi, kterým klesá čistý zisk, ovšem cash flow zůstává silné. To je příklad elektrárenské společnosti ČEZ, která sice největší zisky zaznamenala kolem roku 2009, v té době však také výrazně investovala. V dalších letech jí sice zisk klesl, společnost ovšem také omezila své investice, a tak výše dividend ČEZ klesala pomaleji než čistý zisk.

6.2.3. Zadlužení společnosti

Z hlediska výplaty dividendy je důležité také zadlužení společnosti. Dluh může společnost vyvažovat hotovostí na účtech, sleduje se proto většinou čistý dluh (net debt), dluh společnosti po odečtení hotovosti, a jeho poměr vůči hrubému provoznímu zisku EBITDA. Třeba americké společnosti kvůli

nepříznivému zdanění v minulosti držely hotovost v zahraničí a zároveň se zadlužovaly, a tak se výše hrubá a čistá výše dluhu mohla výrazně lišit.

Společnosti s vyšším zadlužením obvykle preferují jeho snížení před výplatou dividendy.

Najdou se však také společnosti, které se naopak zadlužují, aby měly na výplatu dividendy. Společnosti k tomuto kroku přistupují v případě krátkodobého výpadku cash flow (ten může být dán třeba propadem ceny ropy u energetických firem). Časem však musí dojít k zotavení cash flow, případně snížení dividendy.

Dlouhodobé financování dividendy dluhem je varovným signálem, jelikož není udržitelné.

6.2.4. Záměr majoritního akcionáře

Podmínkou pro vyplacení dividendy je její schválení valnou hromadou. Je proto potřeba sledovat, zda má společnost majoritního akcionáře a jaké má se společností úmysly.

Rozdělení zisku je vždy v kompetenci valné hromady, pro větší transparentnost a vzhledem k často roztříštěné akcionářské struktuře však dospělé společnosti se stabilními zisky přistupují k deklaraci dividendové politiky.⁷⁶

6.2.5. Reinvestice dividend

Některé společnosti nabízejí také možnost reinvestice dividend (DRIP – dividend reinvestment plan), při které nedochází k navyšování kapitálu, nýbrž jsou nové akcie pro investora nakoupeny na trhu.⁷⁷

⁷⁶ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co jsou dividendy a proč je společnosti vyplácí? Na čem výplata závisí?* In: fio.cz [online]

⁷⁷ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co je dividendová politika a jakou formu dividendy mají?* In: fio.cz [online]

6.3. Kdo má na dividendu nárok? Kdy musím akcii vlastnit, abych dividendu obdržel?

6.3.1. Rozhodný den

Společnosti spolu s výší dividendy oznámí také několik termínů, jejichž význam je důležité pochopit. Prvním datem je rozhodný den, jelikož společnost dividendu vyplatí akcionářům, kteří akcie drželi k tomuto datu (respektive byli již zapsáni jako akcionáři). Toto datum obvykle zveřejňují samy společnosti.

Kdy je tedy potřeba akcie koupit, abyste dividendu obdrželi? Záleží na délce vypořádání obchodu, tedy i na trhu, kde byly akcie nakoupeny.

6.3.2. Ex-date

Vedle rozhodného dne se proto uvádí také datum ex-date, tedy prvního obchodního dne, kdy se akcie obchodují na konkrétním trhu bez nároku na dividendu. Logicky vyplývá, že naposledy s nárokem na dividendu se obchoduje o obchodní den dříve.

6.3.3. Datum výplaty

Poté se investoři těší na datum výplaty, kdy společnost dividendu rozešle akcionářům.

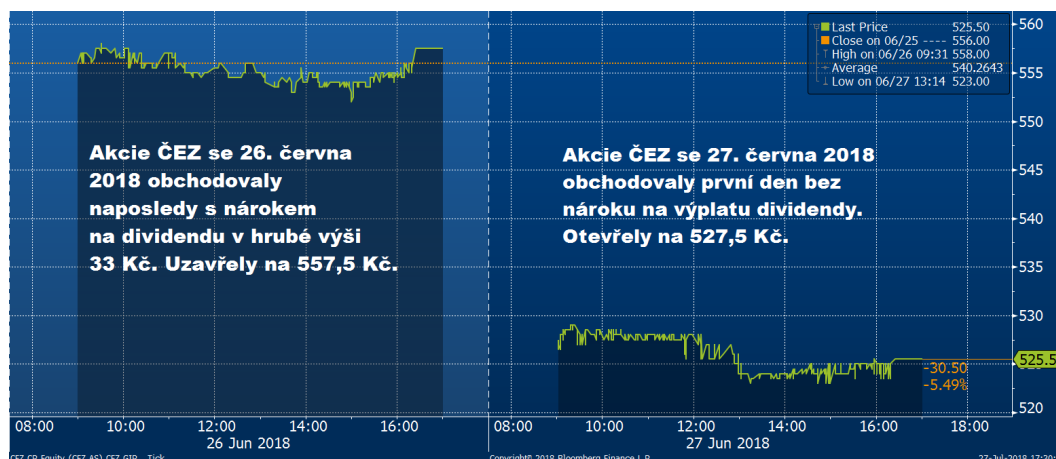
U zahraničních společností, respektive společností vedených u zahraničního depozitáře, někdy dochází k prodlevě (obvykle v řádu dnů) mezi dnem výplaty a samotným připsáním na obchodní účet z technických důvodů.

Prostředky totiž mohou být postupně převáděny více depozitáři, než se dostanou k obchodníkovi s cennými papíry.

6.4. Praktický příklad rozhodného dne, ex-date a dne výplaty u ČEZu

Vysvětlení těchto dat si uvedeme na příkladu dividendy ČEZ v roce 2018. Rozhodný den byl určen na 28. června. Vzhledem k dvoudennímu vypořádání na pražské burze tak ex-date vyšel na 27. června, naposledy s nárokem na dividendu

se tedy obchodovalo 26. června. Na RM-SYSTÉMu s okamžitým vypořádáním vyšel ex-date na 29. června, naposledy s nárokem se obchodovalo 28. června. Datum výplaty bylo určeno na 1. srpna 2018, kdy si také akcionáři mohli poprvé vyzvednout dividendu u vyplácející banky.⁷⁸

Chování akcií ČEZu kolem ex-date v roce 2018 na pražské burze.⁷⁹

6.5. Vyplácení dividendy má svá pravidla:

6.5.1. DATUM VYHLÁŠENÍ (Declaration date)

Vedení akciové společnosti vyhlásí datum záznamu a termín, kdy bude dividendu akcionářům vyplacena. Podstatný rozdíl však nastává mezi:

- a) **In-dividend date**, což je poslední možný den s nárokem na dividendu. Toto datum je rozhodným datumem **pro nákup akcie**, aby akcionář měl právo na výplatu dividendy. Pokud akcionář nakoupí akcie do tohoto dne, obchod bude vypořádán do druhé fáze tzv. datumu záznamu (Date of record). V den vyplácení dividend tak bude mít nárok na vyplacení dividendy.
- b) **Ex-dividend date** - je první den, kdy se akcie obchoduje bez nároku na dividendu. Jedná se o nejdůležitější datum a označuje první den, kdy mohou akcionáři svoji akcii prodat, aniž by ztratili nárok na nejbližší

⁷⁸ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak získat dividendu? Jak často je vyplácena?* In: fio.cz [online]

⁷⁹ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak získat dividendu? Jak často je vyplácena?* In: fio.cz [online]

dividendu. Současně se jedná o první den, kdy nový kupující již nemá nárok na výplatu téže dividendy.

6.5.2. DATUM ZÁZNAMU (Record date)

Je rozhodným dnem, kdy je na základě výpisu z depozitáře identifikován akciovou společností každý akcionář. Což znamená, že v případě nákupu akcie do In-dividend date, do této doby proběhne i vypořádání na burze. V depozitáři se ukáží také majitelé akcií, kteří je pořídili v poslední možný den. Tento den je zpravidla jeden pracovní den po ex-dividenda dni.

RECORD DATE = IN-DIVIDEND DATE + DOBA VYPRÁDÁNÍ NA BURZE

6.5.3. DATUM VYPLACENÍ (Payment date)

Je den, kdy se dividenda vyplácí v předem určené výši a dohodnuté formě, protože výplata může proběhnout:

- a) Složenkou
- b) Hotově
- c) Bezhotovostně na účet
- d) Na investiční účet.⁸⁰

6.6. V jaké měně bude dividenda vyplacena?

Dividenda je obvykle vyplacena v měně hlavního trhu, kde se akcie dané společnosti obchodují, nebo měně, ve které společnost vede účetnictví. Měna výplaty (a v některých případech i daňová sazba) závisí na třídě akcií, pokud jich má společnost více.⁸¹

⁸⁰ Neotax. Zdanění dividend: *Jak se uvádí v daňovém přiznání české a zahraniční akcie* [online]

⁸¹ TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak mi bude dividenda vyplacena a zdaněna?* In: fio.cz [online]

6.7. Kapitálový a dividendový výnos

Kapitálový výnos je ovlivněn aktuální situací na trhu při nákupu a prodeji. I proto se investorům doporučuje své investice realizovat postupně, aby snížili pravděpodobnost výskytu aktuálně nepříznivé situace.

Dividendy jsou oproti tomu do značné míry nezávislé na dění na trhu a u kapitálově silných společností se zavedenou dividendovou politikou vypláceny pravidelně. Např. spotřební společnost Procter & Gamble vyplatila dividendu každý rok od roku 1891. Ačkoliv cena akcií společnosti na burze každý rok nerostla, akcionáři se mohli zatím vždy těšit alespoň na dividendu a nebyli tak zcela závislí na situaci na trhu.

Právě pasivní příjem plynoucí z akcií ve formě dividend je jedním z lákadel investic do akcií a pilířů strategie „kup a drž“. Pro získání dividend stačí akcie jen koupit a poté držet.

6.8. Dividendový výnos

Dividendový výnos nám říká, kolik procent nám investice do akcie za rok přinese za předpokladu stabilního akciového kurzu. Vypočítáme ho jako podíl dividend za 12 měsíců vůči aktuální ceně akcie.

V případě, že použijeme údaj o vyplacených dividendách, mluvíme o historickém dividendovém výnosu, při využití očekávaných dividend o očekávaném (tedy budoucím) dividendovém výnosu. Dividendový výnos je obvykle uváděn jako hrubý, počítaný s dividendou před zdaněním.

Dividendový výnos se hodí pro porovnání s dalšími akciemi. Může však být zkreslen mimořádnými dividendami. Obecně platí, čím vyšší je dividendový výnos, tím atraktivnější akcie.⁸²

⁸² TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak se spočítá dividendový výnos a k čemu se hodí?* In: fio.cz [online]

7. Zdanění dividend

7.1. Zdanění dividend v České republice

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů upravuje zdanění dividend. Setkáváme se s dvojitým zdaněním. Vyplácené jsou dividendy ze zisku společnosti, která třetím tento zisk zdanila daní z příjmů právnických osob. Podle § 25 odst. 1 písm. e) zákona o dani z příjmu nejsou vyplacené podíly na zisku daňově uznatelným nákladem, společnost si proto nemůže snížit svůj základ daně o vyplacené dividendy.

Akcionář jako fyzická osoba má příjem dividend jako předmět daně z příjmů fyzických osob a jedná se o příjem z kapitálového majetku dle § 8 odst. 1 zákona o dani z příjmů.

Akcionář jako právnická osoba má příjem dividend jako předmět daně z příjmů právnických osob dle § 18 odst. 1 zákona o dani z příjmů. Příjem z dividend může být osvobozen, jestliže mezi subjekty existuje vztah mateřská-dceřinná společnost.

Srážková daň

§ 36 odst. 2 zákona o daních z příjmů

Znění zákona:

„Zvláštní sazba daně z příjmů plynoucích ze zdrojů na území České republiky pro poplatníky uvedené v § 2 a 17, pokud není v odstavci 1 stanoveno jinak činí

a) 15%, a to

1. z úrokového či dividendového příjmu z akcií, ...”

Uvedené ustanovení zákona se týká zdanění dividendových příjmů, jejichž příjemci jsou poplatníci, daňoví rezidenti, tj.

- a) fyzické osoby, které mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují, souvisle v několika obdobích více než 183 dní v roce,
- b) právnické osoby mající své sídlo na území České republiky.

§ 36 odst. 1 zákona o daních z příjmů

Znění zákona:

„Zvláštní sazba daně z příjmů plynoucích ze zdrojů na území České republiky pro poplatníky uvedené v § 2 odst. 3 a § 17 odst. 4 s výjimkou stálé provozovny, § 22 odst. 2 a 3, činí

a) 25%, a to

1. z příjmů uvedených v § 22 odst. 1 písm. c), f), a g) bod 1 až 4 a 6...”

Tímto ustanovení daňového zákona se stanovuje sazba daně z dividendových příjmů, jejichž příjemci jsou poplatníci, daňoví rezidenti, tj.

- a) fyzické osoby, které nemají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle nezdržují, §2 odst. 3 zákona o daních z příjmů.
- b) právnické osoby nemající své sídlo na území České republiky, § 17 odst. 4 zákona o daních z příjmů.

§ 35 odst. 3 zákona o daních z příjmů

Znění zákona: *„Poplatníci ... mohou od daně dále odečíst částku odpovídajících jedné polovině daně sražené ve zdaňovacím období touto právnickou osobou ... z dividendového příjmu z akcie...”*

Dividendy jsou tak vyplacené v čisté výši a do daňového přiznání se neuvádí.

U dividend společností se sídlem v zahraničí závisí na tom, zda má Česká republika s danou zemí dohodu o zamezení dvojího zdanění. V tomto případě je možné uplatnit zápočet daně zaplacené v zahraničí.

Některé země mají vyšší daň oproti ČR a lze žádat o refundaci rozdílu vzhledem k administrativní náročnosti a vyšší poplatku se však žádost vyplácí pouze při větších objemech.

„Přiznání dividend má vliv na vlastní kapitál, kdy přiznáním dividend dojde k jeho snížení. Výplata dividendy má vliv na aktiva, konkrétně na položku bankovní

účty. Při výplatě dividend tak dojde k jejímu ponížení. Stejně tak dojde k ponížení pasiv (snížení závazku ke společníkům). ”⁸³

⁸³ MEZEROVÁ, Dana. *Dividendová politika podniků v ČR*. Brno, 2013. Diplomová práce. s. 19

8. Srovnání právní úpravy dividend dle obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích

8.1. Srovnání právních předpisů

OZ - zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Hlavním cílem OZ bylo soustředit komplexní úpravu podnikání a práva obchodních společností včetně obchodních závazkových vztahů do jednoho právního předpisu, který by odpovídal potřebám nové tržní ekonomiky po roce 1989. Úprava navázala na instituty evropského kontinentálního práva, což v důsledku přineslo nejen zapracování soukromoprávních ustanovení ale i ustanovení veřejnoprávních.

Obchodní zákoník představoval zvláštní předpis k zákoníku občanskému. Pokud jde o systematiku OZ, pak se dělil do čtyř částí:

- 1) obecná ustanovení obsahující např. vymezení pojmů podnik a obchodní, obchodní firma, jednání podnikatele, obchodní tajemství, obchodní rejstřík nebo hospodářskou soutěž,
- 2) obchodní společnosti a družstvo obsahující obecná ustanovení o obchodních společnostech (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost a družstvo),
- 3) obchodní závazkové vztahy obsahující obecná ustanovení, ustanovení týkající se jednotlivých smluvních typů v podnikání, závazkové právo dále zvláštní ustanovení o některých obchodních závazkových vztazích (např. kupní smlouva, smlouva o nájmu, smlouva o úvěru, smlouva o dílo, smlouva o tichém společenství...),
- 4) ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

OZ byl počínaje dnem 1. ledna 2014 zrušen a nahrazen novým zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), kdy v porovnání s původním obchodním zákoníkem zákon o obchodních korporacích přesunul obecnou úpravu závazkových vztahů do nového občanského zákoníku.

ZOK - zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích

Jak jsem již výše uvedl, dosavadní obchodní zákoník byl zrušen a nahrazen novým zákonem o obchodních korporacích. Pokud jde o systematiku nového zákona, tak se člení na tři části:

- 1) obchodní korporace zahrnující 8 hlav - obecná ustanovení (týkající se založení korporací, vkladů základního kapitálu, podílů, orgánů společností a jejich zrušení a zániku), veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost a družstvo,
- 2) ustanovení závěrečná a přechodná zahrnující dvě hlavy - odkaz na zpracované předpisy EU a přechodná ustanovení,
- 3) účinnost zákona.

ZOK vznikl v reakci na vývoj judikatury ESD. Na rozdíl od obchodního zákoníku ZOK jasně dodržuje zásadu „**co není zakázáno, je dovoleno.**” Dále zachovává **princip smluvní svobody a rovnosti smluvních stran**. Pokud jde o názvosloví, většina pojmů a institutů uvedených v OZ přešla plynule do NOZ a ZOK.

Z hlediska formy je ZOK mnohem srozumitelnější a „češtinářsky” jednodušší. ZOK se zaměřuje na regulaci podnikatelského práva, kdy většina závazkových vztahů je řešena v NOZ, včetně samotného vymezení podnikatele. NOZ je vůči ZOK předpisem subsidiárním (pokud nelze řešit podle ZOK ani jiných právních předpisů, postupuje se podle NOZ).

„ZOK přebírá v mnohém dosavadní text občanského a obchodního zákoníku, ve kterém byly transponovány potřebné směrnice a provádění dokončení této transpozice. ZOK zapracovává také úpravu nové Směrnice evropského parlamentu a rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2009 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi.”

Platí „**lex specialis derogat generali**” („nestanoví-li zvláštní předpis jinak”, což znamená, že ustanovení uvedená v ZOK mohou být derogována

speciálními předpisy). Obdobně to platí i v rámci samotného zákona ZOK, pokud ustanovení zákona obsahuje větu „**nestanoví-li tento zákon jinak.**”

Srovnání

ZOK podstatně zúžil úpravu obchodního zákoníku, neboť většinu úpravy do sebe převzal NOZ.

Součástí ZOK nově není:

- ochrana hospodářské soutěže (je řešena samostatným zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže)
- nekalá soutěž (řešena v NOZ)
- obecná ustanovení o obchodních společnostech jako např. likvidace obchodních společností (řešeno v NOZ)
- část ustanovení řešících obchodní závazkové vztahy (řešeno v NOZ)
- agenda obchodního rejstříku (přešla do zvláštního zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob)

8.2. Srovnání jednotlivých právních institutů

Základní kapitál

Základní kapitál zůstává obsahově nezměněn, pouze byl zjednodušen. Účinnost zvýšení základního kapitálu úpisem nových vkladů je nově vázána na den, který určí valná hromada - zápis do obchodního rejstříku je pouze deklaratorní a pro přijetí rozhodnutí o zvýšení se vyžaduje dvoutřetinová většina všech společníků. Zvýšení základního kapitálu novými vklady (efektivní) je i nadále systematicky řazeno na první místo a obsahově se na něm nic nemění.⁸⁴

Dosavadní úpravu zvýšení základního kapitálu sledovala dvoukrokovost celého procesu - nejdříve se rozhodne o zvýšení, toto se zveřejní (krok 1.), pak se

⁸⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. k § 224 až 248

upíše, a nakonec se zapíše nová výše základního kapitálu (krok 2.). Toto bylo oprávněně praxí kritizováno jako zbytečně zdlouhavé a navíc nikomu nepomáhající. Důvod byl spatřován zejména v tom, že je-li vůle základní kapitál zvýšit a jsou-li vypořádána či uplatněna přednostní práva, není důvod čekat na příslušná rozhodnutí soudu. Nové zákonné řešení tak vychází z toho, že představenstvo je sice povinno usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu bez zbytečného odkladu zveřejnit, ale může tak být učiněno i současně s návrhem na zápis nové výše základního kapitálu. Znamená to tedy, že není nutné se zahájením upisování vyčkat až na zveřejnění, ale začít již po přijetí usnesení valné hromady. Zveřejnění je pak možné spojit do jednoho návrhu po ukončení úpisu.⁸⁵

Snížení základního kapitálu nebylo nikterak měněno.

Úprava akciové společnosti

S ohledem na množství novel obchodního zákoníku byla převážně úprava akciové společnosti v rámci ZOK převzata, přičemž však byla zjednodušena.

Akciová společnost nadále zůstává společností, jejíž základní kapitál se rozvrhuje na akcie.

„Nově se ruší zakladatelská smlouva a nahrazuje se stanovami. Společnost se tedy zakládá schválením stanov s tím, že stanovy mají zákonem vymezený obsah a nutnost pořízení ve formě veřejné listiny.“

Obecné pojetí akcií zůstává nezměněno s tím, že se nově vychází ze skutečnosti, že podíl akcionáře je reprezentován všemi jeho akciemi, resp. zatímními listy. Nově se stojí na koncepci, která má zjednodušit dosavadní stav, ale také na něj navázat, tj. akcionář je akcionářem okamžikem vzniku společnosti bez ohledu na to, zda byly vydány akcie (proto se po vzoru německého práva

⁸⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. k § 475 až 501

zavádí pojem nesplacená akcie), které reprezentují jeho právní postavení. Nesplacená akcie není cenným papírem, je to legislativní označení pro obligaci, která akcionářovi vznikla tím, že ve společnosti převzal členství (případně zvýšil dosavadní). Takováto účast se tedy převádí prodejem podílu - zde vyjádřenými slovy nesplacená akcie.⁸⁶

Pojem akcií na majitele zůstává nezměněn, nově pouze zavedeno pravidlo, že mohou být vydány pouze jako zaknihované cenné papíry.

Nově je **zrušen taxativní výčet druhů akcií** (je to na rozhodnutí společnosti jaké druhy akcií vydá).

S ohledem na zavedení pojmu nesplacené akcie došlo k opuštění institutu poukázek na akcie.

Podíl na zisku

Právo na podíl na zisku má i nadále každý akcionář v poměru jeho podílu k základnímu kapitálu, **ledaže stanoví jinak** - v tomto smyslu došlo k zobecnění stávajícího pojetí - není nutné ve věci stanov dávat bližší omezení.

Problematika podílu na zisku vyplaceného v rozporu s dobrou vírou je řešena obdobně. Unese-li společnost důkazní břemeno a dokáže-li, že nabyvatel dividendy nebyl v dobré víře, je tento povinen plnění vrátit - z důvodu ochrany třetích stran se v případě sporu dobrá víra předpokládá (vyvratitelná domněnka). Jestliže představenstvo ví, že by vyplacení dividendy bylo v rozporu se zákonem, nesmí o výplatě rozhodnout, ačkoliv tak rozhodla valná hromada, jinak nejednalo s péčí řádného hospodáře.⁸⁷

⁸⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. k § 264 až 293

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. k § 352 až 371

Právo na vysvětlení

Právo na vysvětlení, které je de facto jedno z nejzákladnějších akcionářských práv, bylo zdůrazněno a upřesněno. Akcionář tak má právo na jednání valné hromady, požadovat informace, které jsou důležité pro výkon jeho akcionářských práv. Představenstvo je povinno mu poskytnout nejen pravdivé, ale také dostatečné - s akcentem na péči řádného hospodáře. S ohledem na výkon funkce představenstva a zájmy společnosti může být informace v zákonných důvodech odmítnuta. V případě, že představenstvo rozumnou úvahou (opět s péčí řádného hospodáře) usoudí, že hrozí riziko škody, může informace neposkytnout. Představenstvo je povinno důvody odmítnutí sdělit akcionáři a zanést do zápisu o jednání. Odmítnutý akcionář má právo dožadovat se informace po dozorčí radě, a to ve lhůtě do pěti dnů od žádosti akcionáře. Pakliže dozorčí rada včas nezareaguje, může se akcionář domáhat ochrany u soudu, a to ve lhůtě do dvou týdnů od uplynutí lhůty pěti dnů pro dozorčí rady, nejdéle však do jednoho měsíce ode dne konání valné hromady, kde nebyla informace poskytnuta.⁸⁸

Nově se také do ZOK vkládá úprava **žaloby akcionáře domáhat se svých práv** např. práva na náhradu škody proti členovi orgánu společnosti nebo práva na úhradu nesplacené části emisního kurzu.

Vnitřní struktura společnosti

ZOK zavádí v souladu s potřebami praktického života do českého práva **opci vnitřní struktury řízení**. V obecném výkladu to znamená, že zakladatelé akciové společnosti mají právo se v okamžiku založení (ve stanovách) společnosti rozhodnout, zda pro vnitřní organizaci společnosti využijí systém dualistický (představenstvo a dozorčí rada) nebo systém monistický (správní rada a statutární ředitel) toto rozhodnutí není však povinné, protože zákon vychází z domněnky, že

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. k § 352 až 371

v případě mlčení nebo v případě pochybností výkladu stanov, si zakladatelé zvolili systém dualistický.⁸⁹

Postavení valné hromady nadále zůstává bez jakéhokoliv vlivu na zvolený systém vnitřní struktury společnosti.

Nově oproti úpravě v obchodním zákoníku pak může být **členem** dozorčí rady, stejně tak jako představenstva, **právníká osoba** a to za podmínek, že svoji působnost vykonává prostřednictvím fyzické osoby, splňující podmínky pro výkon funkce člena dozorčí rady nebo člena představenstva.

Pojetí obchodních společností se nemění. Zavádí se pravidlo o otočení důkazního břemene v neprospěch silnějších (s ohledem na úpravu péče řádného hospodáře a vyšší ochrany slabších stran - např. minoritních akcionářů). Povinnost písemné formy s ověřenými podpisy při založení či vzniku společnosti nebo převodu obchodního podílu zůstává zachována. Stejně tak jako forma veřejné listiny.

Corporate governance, business judgement rule

ZOK věnuje oproti předchozí úpravě velkou pozornost pravidlům správě obchodních korporací tzv. **corporate governance**. Péče řádného hospodáře zůstává, dále upraveno v NOZ.

Nově se zavádí pravidlo podnikatelského úsudku tzv. **business judgement rule**, což znamená, že pokud jednající orgán prokáže, že při svém rozhodování jednal *lege artis*, nenese odpovědnost za způsobenou újmu. Nově se také zavádí **pravidlo o střetu zájmů**, je v rozporu s péčí řádného hospodáře.

⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. k § 403 až 404

8.3. Vývoj podmínek rozdělování zisku v české judikatuře

Obchodní zákoník, který byl nahrazen zákonem o obchodních korporacích, výslovně neurčoval lhůtu pro rozhodnutí o rozdělení a výplatě podílů na zisku. V praxi obecně akceptovaný závěr, že tak má být ve lhůtě 6 měsíců od konce účetního období, vyplýval z rozsudku Nejvyššího soudu sp.zn. 29 Cdo 4284/2007. Nejvyšší soud argumentoval mimo jiné tak, že účetní závěrka starší 6 měsíců není dostatečně aktuální pro to, aby poskytla reálný aktuální obraz účetnictví pro učinění rozhodnutí o rozdělení zisku.

Výše uvedený rozsudek byl ale v praxi kritizován jako nepraktický a s ohledem na změněnou právní úpravu v ZOK se v odborné literatuře objevovaly nové interpretace (např. ve 2. vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích, kde spoluautory jsou i soudci Nejvyššího soudu), že závěry předchozího rozsudku se už nebudou prosazovat. Zákon o obchodních korporacích sice ani v ZOK nestanovil lhůtu pro rozhodnutí o výplatě zisku, ale oproti původní úpravě výslovně upravil v § 40 odst. 1 ZOK insolvenční test. Toto ustanovení je považováno za důležité pro zabránění vyplacení podílů na zisku na úkor věřitelů společnosti, i kdyby snad uplynula od konce účetního období delší lhůta. Navíc z účetního pohledu nedává hranice 6 měsíců pro aktuálnost účetní závěrky v praxi smysl. Pokud nedojde ve společnosti k podstatné změně, i starší účetní závěrka může být aktuální a poskytovat reálný obraz i po uplynutí této doby. Naopak zásadní události před uplynutím 6-ti měsíční lhůty mohou vést k neaktuálnosti účetní závěrky.

Dne 27.3.2019 vydal Nejvyšší soud nový rozsudek pod sp. zn. 27 Cdo 3885/2017, v rámci kterého se mimo jiné **zabýval podmínkami pro rozdělení zisku v akciové společnosti za platnosti ZOK**. V první řadě souhlasil s „využitelností“ řádné účetní závěrky pro rozdělení zisku i po uplynutí lhůty, v níž by řádná účetní závěrka měla být projednána valnou hromadou (§ 403 odst. 1 ZOK) a vysvětlil, že s účinností od 1. 1. 2014 může řádná účetní závěrka, zpracovaná za předchozí účetní období, sloužit jako podklad pro rozhodnutí valné

hromady o rozdělení zisku akciové společnosti až do konce následujícího účetního období.

Důvodem pro tento závěr je právě na rozdíl od předchozí úpravy výslovná úprava tzv. **insolvenční test**, jehož aplikace by měla sama o sobě postačovat pro dosažení cíle sledovaného dnes již překonanou judikaturou. Tím byla mimo jiné snaha zabránit vyvedení zdrojů ze společnosti na úkor jejích věřitelů.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu otevírá cestu k celé řadě možností, jak naložit se ziskem kapitálové společnosti. Zároveň ale s sebou nese poměrně vysoké nároky na statutární orgány těchto společností. Nedodržení pravidel pro výplatu zisku by totiž mělo být posuzováno jako porušení péče řádného hospodáře.⁹⁰

Novela zákona o obchodních korporacích, zákon č. 90/2012., v platném znění, která byla dne 13.2.2020 zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 33/2020 Sb., a nabyla účinnosti k 1.1.2021, obsahuje změnu v § 34 a 35 ohledně výplaty zisku a potvrzuje stanovisko Nejvyššího soudu. Nově zní § 34 a § 35 ZOK následovně:

§ 34

Podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích

(1) „Podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace.

Na základě účetní závěrky podle věty první lze rozdělit zisk a jiné vlastní zdroje do konce účetního období následujícího po účetním období, za něž byla účetní závěrka sestavena. Zisk a jiné vlastní zdroje lze rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.

(2) Částka k rozdělení nesmí v kapitálové společnosti nebo družstvu překročit součet výsledku hospodaření posledního skončeného účetního období, výsledku hospodaření minulých let a ostatních fondů, které může kapitálová společnost

⁹⁰ JEŽEK, Mojmir. *Podmínky rozdělení zisku ve světle poslední judikatury Nejvyššího soudu.*

In: ecovislegal.cz [online]

nebo družstvo použít podle svého uvážení, snížený o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu se zákonem a společenskou smlouvou. Rozhodnutí nejvyššího orgánu učiněné v rozporu s větou první nemá právní účinky. K rozdělení nelze použít fondy, jejichž vznik, změnu nebo zánik upravuje právní předpis nebo společenská smlouva způsobem, který jejich rozdělení nepřipouští.

(3) O vyplacení podílu na zisku a na jiných vlastních zdrojích rozhoduje statutární orgán. Je-li rozdělení v rozporu se zákonem, podíly na zisku nebo jiných vlastních zdrojích se nevyplatí. Má se za to, že ti členové statutárního orgánu, kteří s vyplacením v rozporu se zákonem souhlasili, nejednali s péčí řádného hospodáře.

(4) Podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích je splatný do 3 měsíců ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí nejvyššího orgánu společnosti o jeho rozdělení, ledaže zákon, společenská smlouva nebo nejvyšší orgán určí jinak.

(5) Ustanovení tohoto zákona o rozdělení a výplatě jiných vlastních zdrojů se nepoužijí na snižování základního kapitálu.”⁹¹

§ 35

Záloha na podíl na zisku

(1) „Zálohu na podíl na zisku lze vyplácet jen na základě mezitímní účetní závěrky, ze které vyplýne, že obchodní korporace má dostatek zdrojů na rozdělení zisku. Součet záloh na podíl na zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet výsledku hospodaření běžného účetního období, výsledku hospodaření minulých let

a ostatních fondů tvořených ze zisku, které může obchodní korporace použít podle svého

uvážení, snížený o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu se zákonem a společenskou smlouvou.

(2) Záloha na podíl na zisku se vrací do 3 měsíců ode dne, kdy řádná nebo mimořádná účetní závěrka byla nebo měla být schválena, ledaže částka zisku k rozdělení vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky dosahuje alespoň

⁹¹ § 34 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

součtu záloh na podíl na zisku vyplacených v souladu se zákonem a nejvyšší orgán rozhodl o rozdělení této částky.”⁹²

Zásadní změna v rozdělování zisku u akciové společnosti

S účinností od 1. 1. 2014 může řádná účetní závěrka zpracovaná za předchozí účetní období sloužit jako podklad pro rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku akciové společnosti až do konce následujícího účetního období. S účinností od 1. 1. 2014 může valná hromada akciové společnosti rozdělit zisk i tak, že jeho část rozdělí (jako tantiému) členům volených orgánů akciové společnosti aniž by (současně) rozdělila zisk (jeho část) i mezi akcionáře, a to za předpokladu, že rozdělení (části) zisku mezi členy volených orgánů (či jiné osoby odlišné od akcionářů) připouští stanovy společnosti (§ 34 odst. 1 in Fine z. o. k.) a že pro nerozdělení (zbývající části) zisku mezi akcionáře jsou dány důležité důvody.⁹³

Nejvyšší soud tak definitivně upustil od judikatorních závěrů přijatých při výkladu obchodního zákoníku. Původní judikatura dlouhodobě udávala pravidlo, že po uplynutí lhůty pro svolání valné hromady za účelem projednání řádné účetní závěrky nemůže řádná účetní závěrka zpracovaná k předchozímu účetnímu období sloužit jako podklad pro rozdělení zisku. Valná hromada tedy nemohla na základě takové účetní závěrky rozhodnout o rozdělení zisku po uplynutí šesti měsíční lhůty od ukončení předchozího účetního období.

K ochraně věřitelů před potenciálním vyplácením podílů nyní postačuje insolvenční test, který jsem ve svém práci uváděl výše.

Zákon č. 33/2020, který mění ZOK

Se závěrem nejvyššího soudu z roku 2019, sp. zn. 27 Kdo 3885/2017 se ztotožňuje znění novely, která pozměňuje pravidla pro výplatu zisku a jiných

⁹² § 35 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

⁹³ Usnesení NS ze dne 27.3.2019. 27 Cdo 3885/2017.

vlastních zdrojů v obchodní korporaci. Je tak přímo zákonem stanoveno, že zisk a jiné vlastní zdroje podle účetní závěrky lze rozdělit do konce účetního období následujícího po účetním období, za něž byla účetní závěrka sestavena. Rozhodnutí o rozdělení zisku předchází bilanční test, který novela zakotvuje a přesouvá ho ze samostatné úpravy pro akciovou společnost do obecných ustanovení. První bilanční test najdeme v § 34 odst. 2 ZOK, který stanoví maximální možnou částku k rozdělení. Druhý bilanční test najdeme v § 40 odst. 1 ZOK, kdy od částky vlastního kapitálu se odečte částka zisku a ostatních disponibilních vlastních zdrojů, dále se sečte upsaný základní kapitál a částka zahrnutá ve fondech, kterou nelze - ať podle zákona či společenské smlouvy - rozdělit. Třetí bilanční test zakotvený v § 40 odst. 2 ZOK se přesunul ze zákona o účetnictví, ne vždy se použije.

Test insolvence je umístěn hned za bilančními testy v § 40 odst. 3 ZOK.

9. Závěr

Pojem dividenda je spojen se ziskem akciové společnosti. Akciová společnost se utváří ve dvou fázích - ve fázi založení a fázi vzniku. Zakládá se přijetím stanov. Zakladatelské právní jednání musí mít formu notářského zápisu, jinak je absolutně neplatné a je základním a nejdůležitějším dokumentem v životě společnosti. Je možno jej označit za "ústavu" společnosti, za dokument společnost nejen zakládající, nýbrž také zásadní po celou dobu její existence. Platná právní úprava připouští, aby celá řada podstatných otázek byla řešena v rámci zakladatelského právního jednání odchýlně od zákona; teprve tehdy, pokud se tak nestane, nastupuje zákonná úprava. Zakladatelským právním jednáním akciové společnosti jsou vždy stanovy. Stanovy lze změnit usnesením valné hromady, rozhodnutím představenstva nebo správní rady o zvýšení základního kapitálu v důsledku jiné právní skutečnosti, nebo zákonem.

S akciovou společností je neodmyslitelně spojena akcie. Akcie se tak stává klíčovým pojmem práva akciových společností. Jedná se o cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž je spojeno právo akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku nebo na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.

Právo akcionáře na podíl na zisku patří mezi jeho základní práva. V akciové společnosti hraje toto majetkové právo klíčovou roli z hlediska účasti akcionáře, který do společnosti zpravidla vstupuje s investorským cílem. Z ustanovení zákona platí, že zisk společnosti lze rozdělit pouze mezi akcionáře, ledaže stanovy společnosti neurčí jinak, například umožní-li výplatu tantiém, tj. podílu na zisku členům volených orgánů společnosti. Předpokladem pro rozdělení zisku ve společnosti a následnou výplatu dividendy je existence rozdělitelného zisku společnosti. Naopak nevyplacení dividendy akcionáři může být kupříkladu z důvodu akumulace kapitálu pro očekávané budoucí investice společnosti. Je důležité si uvědomit, že každá společnost si volí svoji dividendovou politiku a používá jiné formy dividend a ty mohou být různě atraktivní pro investory v závislosti na jejich investiční strategii a potřebách.

Investoři však mají většinou velmi malé znalosti o tom, co je to dividenda a za jakých podmínek je vyplácena. Ve finanční teorii a praxi se můžeme setkat

s dvojí definicí pojmu dividenda a to, že dividenda představuje tu část zisku, která se dále rozděluje v určité podobě mezi jednotlivé akcionáře a že dividenda představuje výši vyplaceného podílu na zisku připadajícího na jednu akcii. Pokud jde o českou právní úpravu, pak vymezení pojmu dividenda nalezneme v § 348 ZOK, a to jako „podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení mezi akcionáře”. Dividenda tedy představuje podíl na zisku, který daná společnost vygenerovala. Jedná se o výnos, který akciová společnost vyplácí akcionáři za podmínku, že tento akcionář drží akcie v rozhodný den. Dividendy můžeme členit podle různých hledisek. Změny v dividendách poskytují investorům informaci o ziskovosti firmy. Jelikož dividenda je definovaná jako podíl na zisku, je z účetního hlediska potřeba, aby společnost měla k dispozici nerozdělený zisk, případně ážio či další kapitálové fondy, ze kterých by dividendu mohla vyplatit. Právo vyžaduje provést také tzv. test insolvence, aby výplata dividendy nepřivedla společnost k bankrotu a nepoškodila její věřitele. V případě hotovostní dividendy je potřeba, aby společnost měla k dispozici především peněžní prostředky v hotovosti pro její výplatu. Významnou roli tak vedle účetního zisku společnosti hraje také hotovost na účtu a její cash flow, hotovostní toky, které nemusí vždy zisky společnosti doprovázet. Podmínkou pro vyplacení dividendy je její schválení valnou hromadou. Je proto potřeba sledovat, zda má společnost majoritního akcionáře a jaké má se společností úmysly. Rozdělení zisku je vždy v kompetenci valné hromady, pro větší transparentnost a vzhledem k často roztržité akcionářské struktuře však dospělé společnosti se stabilními zisky přistupují k deklaraci dividendové politiky.

Zákon o daních z příjmů upravuje zdanění dividend. Setkáváme se s dvojitým zdaněním. Vyplácené jsou dividendy ze zisku společnosti, která tento zisk zdanila daní z příjmů právnických osob. Vyplácené podíly na zisku nejsou daňově uznatelným nákladem, společnost si proto nemůže snížit svůj základ daně o vyplacené dividendy.

Nelze opomenout tu skutečnost, že dividendy tak mají i jistý psychologický aspekt. Investoři citlivě reagují především na jejich snížení, management firem si toho je vědom a přizpůsobuje tomu dividendovou politiku. Snížení dividendy se tak snaží vyhnout, pracuje tak i s dalšími nástroji např. akciovou dividendou či zpětným odkupem akcií.

S ohledem na průhlednost korporátních struktur a také z pohledu tzv. boje proti praní špinavých peněz platí zvláštní pravidla pro poskytování všech peněžních plnění, tedy i dividendy akcionářům. Výše a vývoj dividendy jsou měřítkem toho, jak se společnosti daří. Vysoké dividendy a rostoucí dividendy jsou proto u investorů velmi oblíbené. Vysoká dividendy zajišťuje, že se investice rychle proplatí. Rostoucí dividendy chrání před inflací a růst také ukazuje, že portfolio se pohybuje správným směrem. Hodnota akcie se nakonec rovná všem peněžním tokům. S vysokou dividendou získáte více kapitálu, ale výše dividendy poroste méně. Historicky nejsou investiční strategie, které cílí na vysoké dividendy, nutně lepší než jiné strategie, které se například zaměřují na růst dividend, ziskovost nebo volný peněžní tok. Efekt reinvestice dividendy - opětovné investování dividend zajišťuje, že v průběhu času získáte více a více akcií dané společnosti. Z těchto nově nabytých akcií samozřejmě také plyne dividendy. Díky těmto novým výplatám dividend roste váš zisk exponenciálně, stejně jako základní hodnota investice. Nevýhodou je samozřejmě nutnost dividendy danit.

Investoři v záměří mají určité možnosti daňových úlev, my si musíme vystačit s dohodou zamezující dvojitému zdanění a běžnou sazbou daně na území ČR. Ta, alespoň zatím, není tak vysoká jako v jiných státech.

10. Resumé

The main goal of the thesis is to clarify and explain the meaning of the term dividend from a legal point of view. How why and in what way is it created? Under what conditions can it be paid out? What type of financial income is it? What is the tax liability of an individual or company when paying dividend? What did the change in the law on business corporations bring us?

The work will also deal with dividend related terms such a profit share, a share capital, an establishment and a creation of a join-stock company, a shareholder, securities, an issue of securities, a founding agreement, requisites of the founding agreement, company articles of association, a supervisory board, a general meeting, an insolvency test etc.

11. Seznam použitých zdrojů

11.1. Literatura

- BREALEY, Richard A., Stewart C. MYERS a Franklin ALLEN. *Teorie a praxe firemních financí*. 2., aktualiz. vyd. Přeložil Vladimír GOLIK, přeložil Zdeněk MUŽÍK, přeložila Liběna STIEBITZOVÁ. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0028-5.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8.
- GRUŇ, Lubomír. *Finanční právo a jeho instituty*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2009. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 978-80-7201-745-4.
- HURYCHOVÁ, Klára, Ondřej TRUBAČ a Michal VRAJÍK. *Odměňování exekutivy akciových společností*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-840-7.
- LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-778-1.
- MAREK, Petr. *Rozdělování hospodářského výsledku a dividendová politika: podstata finančního managementu : úvod do dividendové problematiky : modelování dividendové politiky*. Praha: Ekopress, 2000. ISBN 80-86119-28-9.
- ONDREJOVÁ, Dana. *Nástin obchodního práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7417-0.
- PETROV, Jan. *Obecná odpovědnost členů představenstva akciových společností v česko-americko-německém srovnání*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007. ISBN 978-80-210-4386-2.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-346-2.
- SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *České obchodní právo: Czech business law*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. V Praze: Univerzita Karlova, Právnícká fakulta, 2007. České právo a Evropská unie. ISBN 978-80-85889-95-6.

- ŠTENGLOVÁ, Ivana, Jan DĚDIČ a Miloš TOMSA. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované a rozšířené vydání.* Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-314-8.
- Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.
- ŽITŇANSKÁ, Lucia a Oľga OVEČKOVÁ. *Obchodné právo: obchodné spoločnosti. 2. dopln. a prepr. vyd.* Bratislava: Iuris Libri, 2013. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-89635-05-4.

11.2. Právní předpisy a jiné

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech.
- Zákon č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů.
- Zákon č. 33/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Usnesení NS ze dne 27.3.2019. 27 Cdo 3885/2017.
- **Judikatura**
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.03.2019, sp. zn. 27 Cdo 3885/2017.
- **Diplomová práce**
- MEZEROVÁ, Dana. *Dividendová politika podniků v ČR.* Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko správní fakulta. Vedoucí práce Miroslav SPONER.
- POTŮČEK, Petr. *Rozdělení a výplata zisku v akciové společnosti a zálohy na něj.* Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta. Vedoucí práce Petr ČECH.

11.3. Internetové zdroje

- ABSOLON, Jiří. *Zásadní změna v rozdělování zisku akciové společnosti*. In: epravo.cz [online]. 23.5.2019, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zasadni-zmena-v-rozdelovani-zisku-u-akciove-spolecnosti-109339.html>.
- BERÁNKOVÁ, Lenka. *O bilančních testech, na jejichž základě se rozhoduje o rozdělení zisku*. In: [epravo.cz](https://www.epravo.cz) [online]. 18.8.2021, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/o-bilancnich-testech-na-jejichz-zaklade-se-rozhoduje-o-rozdeleni-zisku-113436.html?mail>.
- DENEMARK, Jaroslav. *Novela zákona o obchodních korporacích - 1. část*. In: pravniprostor.cz [online]. 9.6.2020, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.prapniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/o-novela-zakona-o-obchodnich-korporacich-i-cast>.
- GAJDOŠÍKOVÁ, Jarmila. *Úprava jednotlivých typů cenných papírů*. In: fulsoft.cz [online]. 24.2.2015, [29.3.2023]. Dostupné z: https://www.fulsoft.cz/33/uprava-jednotlivych-typu-cennych-papiru-uniquaidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EhDV9UL-Yw0m6LWW_8GNWDCw9PBWuC7BmQ/.
- HEINZ, Bogdan. *Odkupy akcií - Proč k nim akciové společnosti přistupují a k čemu jsou?* In: finex.cz [online]. 23.5.2021, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://finex.cz/odkupy-akcii-proc-k-nim-akciove-spolecnosti-pristupuji/>.
- JEŽEK, Mojmir. *Podmínky rozdělení zisku ve světle poslední judikatury Nejvyššího soudu*. In: ecovislegal.cz [online], [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.ecovislegal.cz/aktuality/podminky-rozdeleni-zisku-ve-svetle-posledni-judikatury-nejvyssiho-soudu/>.
- KOUDELOVÁ, Zuzana. *Pravidla vyplácení dividend*. In: aspi.cz [online], [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/165469/1/2>.
- Neotax. *Zdanění dividend: Jak se uvádí v daňovém přiznání české a zahraniční akcie* [online]. 3.8.2022 [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://neotax.eu/cs/blog/zdaneni-dividend-jak-se-uvadi-v-danovem-priznani-ceske-a-zahranicni-akcie>.
- ŠILHAVÝ, Vít. *Změny v rozdělování zisku obchodních společností po novele*. In: silhavy-advokat.cz [online]. 2.12.2020, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.silhavy-advokat.cz/l/zmeny-v-rozdelovani-zisku-obchodnich-spolecnosti-po-novele/>.
- ŠLEJHAROVÁ, Markéta. *Dopady velké novely zákona o obchodních korporacích na činnost valné hromady kapitálové společnosti*. In: epravo.cz

[online]. 23.12.2020, [cit. 29.3.2023]. Dostupné

z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/o-novela-zakona-o-obchodnich-korporacich-i-cast>

- ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Odkup akcií a veřejná obchodovatelnost*. In: epravo.cz [online]. 24.9.2003, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/odkup-akcii-a-verejna-obchodovatelnost-22042.html>.
- TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co je zpětný odkup akcií a jak se liší od dividendy?* In: fio.cz [online]. 6.12.2018, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/odborne-clanky/216453-dividendovy-expres-co-je-zpetny-odkup-akcii-a-jak-se-lisi-od-dividendy>.
- TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co jsou dividendy a proč je společnosti vyplácí? Na čem výplata závisí?* In: fio.cz [online]. 30.7.2018, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/odborne-clanky/211251-dividendovy-expres-co-jsou-dividendy-a-proc-je-spolecnosti-vyplaci-na-cem-vyplata-zavisi>.
- TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Co je dividendová politika a jakou formu dividendy mají?* In: fio.cz [online]. 9.8.2018, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/odborne-clanky/211736-dividendovy-expres-co-je-dividendova-politika-a-jakou-formu-dividendy-maji>.
- TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak získat dividendu? Jak často je vyplácena?* In: fio.cz [online]. 24.8.2018, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/odborne-clanky/212322-dividendovy-expres-jak-ziskat-dividendu-jak-casto-je-vyplacena>.
- TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak se spočítá dividendový výnos a k čemu se hodí?* In: fio.cz [online]. 5.10.2018, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/odborne-clanky/213936-dividendovy-expres-jak-se-spocita-dividendovy-vynos-a-k-cemu-se-hodi>.
- TOMÁNEK, Jan. *Dividendový expres: Jak mi bude dividenda vyplácena a zdaněna?* In: fio.cz [online]. 6.9.2018, [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/odborne-clanky/212752-dividendovy-expres-jak-mi-bude-dividenda-vyplacena-a-zdanena>.
- ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Test insolvence: Filtr pro výplatu dividendy, nástroj ochrany manažerů*. In: aspi.cz [online], [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/208033/1/2#>.